ԻԱ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 977 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕԳՈՍՏՈՍ 30/12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1904 2 ՐԷՃԷՊ 1322 — 30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته در
صاحب امتیازی : اوهانس قیصریان
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տողին համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաունի փափաք յայտնեց տեսակցելու Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի հետ, և տեսակցութեան վայրը ընտրելու գործը Մ. Տէլքասէի թողուց, կա՛մ Լոնտոնի մէջ, եթէ կը հաճի, կամ Ֆրանսայի ծովեզերեայ մէկ քաղաքին մէջ։

Եւրոպայի արտաքին աշխարհակալութիւնը ո՛րքան խաղաղիկ և ո՛րքան անգործ է հիմա որ երկու հզօր Տէրութեանց արտաքին գործոց նախարարներուն տեսակցութիւնը չի կրնար կարեւոր նպատակ ունենալ։ Բայց— քանի որ հարկ տեսեր է Լորտ Լէնստաուն—ամէն պարագայի մէջ այս տեսակցութիւնը կրնայ միմիայն խաղաղասիրութեան ծրագրի մը շուրջ դառնալ, զոր օրինակ, համաձայնութեան ճամբայ մը փնտռել, միջոց մը հնարել ներկայ երկու պատերազմիկ Տէրութեանց գործերուն առթիւ։

Թէ՛ Անգլիոյ և թէ Ֆրանսայի Խորհրդարանները իրենց ամառնային արձակուրդը կը շարունակեն, և բաւական ժամանակ կայ դեռ անոնց բացուելուն։ Այս երկար միջոցին՝ Դիւանագէտները և Պետական մարդիկ, Եւրոպայի մէջ, իրենց խոհեմութիւնը ունին միայն իրենց առաջնորդ, քանի որ իրենց երկիրներուն արտաքին աշխարհավարութեան վրայ ո՛չ հարցապնդումի պարտաւոր են պատասխանել, և ոչ ալ իրենց Խորհրդարաններուն կարծիքը առնելու դիւրութիւնն ունին, քանի որ ո և է ստիպողական պարագայ մըն ալ չկայ, դանոնք ժամանակէն առաջ նիստի հրաւիրելու։

Նախարարական տեսակցութիւնները նոր բան մը չեն Եւրոպայի մէջ, մանաւանդ հիմա որ խաղաղութեան և խաղաղասիրութեան ճառագայթները ամէնուն դէմքին վրայ կը փայլին առատօրէն, և հեռաւոր Ասիոյ մէջ մղուած ահարկու պատերազմը ա՛լ աւելի սիրելի կ'ընծայէ խաղաղութեան բարիքները։

Միայն եթէ նկատի առնելու կէտ մը կայ, ա՛ն է թէ Մ. Արեւելքի հետ Եւրոպական վաճառականութիւնը խիստ կալուն վիճակի մը մէջ է, և որովհետեւ Եալուէն ետքը Թայցէն ալ վճռական բան մը չորոշեց, և ոչ ալ Հաւնհօ գետին պիտի տրուի, Մուքտէնի մօտ, զէնքերուն բախումը վճռելու պատիւը, կը հետեւի թէ բազմամեայ պատերազմին պատճառաւ, վաճառականութեան արդի լճացած վիճակը աւելի պիտի կնճռոտի, և նաւային ու առեւտրական սատար շահեր պիտի կորսուին դեռ անորոշ ժամանակի մը համար։ Տնտեսական պայքարներու արդի արագ և նեղացուցիչ կացութիւնը անխուսափելի կերպով ուշադրութիւն կը հրաւիրէ, երբ աննպաստ պարագաներ մէջտեղ ելնեն վաճառականութեան առջեւ։ Տարիներէ ի վեր, յորմէհետէ Չինաստանի և Ճափոնի առեւտրական հաղորդակցութիւնները հսկայ քայլեր առին Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջեւ, և ընդհանուր դրամագլուխներ յառաջացուցին այդ գործին բարւոք ընթացքին համար, բնական է թէ մտահոգութիւնը մեծ կ'ըլլայ երբ վաճառականութիւնը կը կորսնցնէ այն կռուանը գրեթէ իր շարժելու կարողութիւնը անգամ։ Միացեալ Նահանգները միմիայն իրենց առեւտրական քաղաքականութեան կռուան մը ունենալու նպատակաւ ձեռք դրին Փիլիփեան կղզեխումբին վրայ, որ ճափոնական եւ չինական ծովերու հետ իր ունեցած մօտաւորութեամբը սահմանուած էր առեւտրական ախոյեանի մը նախանձելի դիրքը տալ Ատլանտեանի հիւսիսային կողմը գտնուող Մեծ Տէրութեան։ Բայց նոր կղզեխումբը տակաւին բնաւ օգուտ մը չէ ընծայած ամերիկեան վաճառականութեան, որովհետեւ անոր սահման առաջին վայրկեանէն իսկ գրեթէ խանգարուեցան Մ. Արեւելքի հետ կանոնաւոր յարաբերութիւնները։

Ահա թէ ի՛նչպէս նոյն իսկ առեւտրական քաղաքականութիւնը, վաճառականութեան փոխադարձ մրցումի ոգին խաղաղասիրական քաղաքականութիւն մը պարտաւորիչ կ'ընեն, նոյն իսկ աշխարհի շատ հեռաւոր ծովերուն վրայ։

Մ. Արեւելքի հետ ամէնէն աւելի առեւտրական հաղորդակցութիւն ունի Մեծն Բրիտանիա, հանդերձ իր գաղթավայրերով. իրմէ վերջ հաւասար չափով կուգան Ամերիկա եւ Գերմանիա։ Ֆրանսա երրորդական է, հո՛ն ալ, բայց ազնիւ եւ սուղ վաճառքներ ու փոխադրութիւններ, ինչպէս մետաքսեղէններունը, գրեթէ իրեն կը վերաբերի, եւ վաճառականութեան այդ ճիւղը Ֆրանսայի ներքին տնտեսութեան մէջ, անոր գործաւորական կեանքին մէջ շատ փափուկ եւ շատ շահաւոր դեր մը կը կատարէ։ Չինաստանէն ու Ճափոնէն ներածուած խամ մետաքսը ընտիր կերպասեղէններու փոխարկուելով Չինաստանի և Ճափոնի կը վերադարձուին մեծ մասամբ, գործ մը որ դրամ կը շինէ բիւրաւոր Ֆրանսացիներու համար։ Վեց-եօթը ամիսներէ ի վեր Լիոնի հանրածանօթ մանարանները պակսեցուցած են իրենց աշխատութեան քանակն ու որակը, եւ շատ գործաւորներ եւ ուհիներ Ֆրանսայի պայծառ երկինքը դիտեցին և սիրաբանութիւններով ժամանակ անցուցին գարնան և ամրան մեծագոյն մասին մէջ։ Գերմանիա եւ Աւստրիա իրենց զինագործարաններով վաճառականութեան թերին մասամբ կը լըրացնեն։

Բայց ամէն պարագայի մէջ վաճառականութեան երեսէն հիմա ամէնէն աւելի նեղուողը Անգլիան է, ուստի տարօրինակ չի թուիր Լորտ Լէնստաունի բաղձանքը իր ազնիւ պաշտօնակցին՝ Մ. Տէլքասէի որպիսութիւնը հարցնելու համար, նոյն իսկ եթէ գիմալին արդիւնքով պինկալութիւնը չպակսի։

***

Վիլհէլմ կայսր իր հայրական գնծութեան բովանդակ թափով Ալթօնայի մէջ բաժակ առաջարկեց իր Օգոստափառ կողակցին կենացը, ակնարկելով պաշտօնապէս իր զաւակին՝ Ֆրիտրիխ Վիլհէլմի նշանախօսութիւնը, Մէքլէնպուրկ-Շվէրինի Սէսիլիա գեղանի իշխանուհիին հետ։ Ընտրութիւնը իր ազատ կամքով կատարեց գերման գահաժառանգը, որուն իր հաճութիւնը նուիրեց Օգոստափառ գերման կայսրը, որուն լայնախոհութիւնը շատ մեծ է ընտանեկան գործերուն մէջ ալ։ Հայրենասէր Գերմանացիք շատ ուրախ են որ գերման գահաժառանգը արտասահմանէն չընտրեց իր կէսը։ Մէքլէնպուրկի իշխանական Տունը, թէեւ ծագումով Տեւտոնական չի կարծուիր, Գերմանիոյ մէջ շատ հին Տուն մըն է, և Հօհէնձօլլըրններուն հետ հինէն ի վեր կապակցութիւն ունի։ Գերման կայսեր մեծ-մօրը մայրը, գեղանի թագուհին Լուիզա, որ Նափոլէոնեան թուականին կարկառուն դէմք մըն էր, Սէսիլիա իշխանուհիին ընտանիքին Շթրէլից ճիւղին կը վերաբերէր։ Լուիզա թագուհին կը վարէր Բրուսիոյ ճակատագիրը Եէնայի օրերուն։ Բայց ինք չտեսաւ Գերմանիոյ վերականգնումը 1813ին, և Բրուսիոյ Մեծ Տէրութեան կարգ անցնիլը։ Մինչեւ այսօր գերման ազգը խորին յարգանքով և սիրով կը խօսի Լուիզա թագուհիին վրայ, որուն անունովը նոր իշխանուհիի մը ճակատագիրը երբ այսօր գերման կայսրութեան ճակատագրին կը միանայ, երբ, Վիլհէլմ կայսր Ալթօնայի մէջ ըսածին նման, «Գերման կայսրութեան մէկ ճառագայթը կ'իյնայ Մէքլէնպուրկ-Շվէրինի մէկ իշխանուհիին գլխուն վրայ», բոլոր Գերմանք ցնծութեան մէջ են։

Գերման կայսրը ինք ալ ամուսնացած է գերմանացած Շլէզվիկ—Հօլշթայնի իշխանուհիի մը հետ, որ այսօր Աւկուսթա Վիքթօրիա Օգոստափառ կայսրուհին է։ Այլեւս անցած են այն ժամանակները, երբ Եւրոպայի մէջ իշխանական Տուներու ամուսնութիւնները քաղաքականութեան պահանջումներուն համեմատ կը կազմուէին։ Ալթօնայի բաժակաճառին մէջ Վիլհէլմ կայսր գովեց կարգաց Կայսրուհիին կնօջական և ընտանեկան առաքինութիւններուն, այսպէս ի վեր հանել ուզելով բուն Գերման իշխանուհիի մը բարեմասնութիւնները, տիպար կին մը և մայր մը ներկայացնելով իր ամուսինը, մայրութեան և կնութեան պարտաւորութիւններու բարւոք ծառայութեան մէջ դնելով կայսրուհիին փառքը և մեծութիւնը։ Ժողովրդականութեան մասին Լուիզա թագուհիին նմանցուց զայն, յայտարարելով թէ Կայսրուհին այդ ժողովրդականութիւնը շահած է աղքատներուն և նեղուածներուն օգնելով, և գիտակից ըլլալով ընտանեկան զգացումին, որ Գերման ժողովուրդին սրտին շատ մօտիկ է։ Շլէզվիկ-Հօլշթայնի իշխանուհին Գերման կայսեր օժիտ բերաւ իր գեղեցկութիւնը, սրտի և մտքի բարեմասնութիւնները, և Գերման հայրենասիրութիւնը։ Ն. Վեհափառութիւն այսպէս անուղղակի կերպով իր հայրական խրատները տուաւ իր ապագայ հարսին, նո՛յն այն Ալթօնա քաղաքին մէջ, որ երբեմն կեդրոնն էր Գերման կայսրուհիին հանգուցեալ հօր՝ Աւկուսթէնպուրկի Ֆրիտրիխ իշխանին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տէ՛ր Խմբագրապետ,

Գարթալի մասին Տիրայր վարդապետին գրածները կարդացի։ Բայց մէկ կէտը մանաւանդ իմ ուշադրութիւնս հրաւիրեց։ Կ'երեւի թէ Վարդապետը դժգոհ մնացած է Գարթալցիներուն քաղաքավարութենէն, և իբր թէ յանձնարարուած նորեկ ուսուցչին կը յանձնէ, ինք ալ իր կարգին, մեր տղոց քաղաքավարութիւն սովրեցնելու հոգը։ Մենք թէեւ այդ ուսուցիչը չենք ճանչնար, բայց անոր պատմութիւնը գիտենք։ Գարթալցին անկեց չէ որ քաղաքավարութիւն պիտի սովրի, ոչ ալ Տիրայր վարդապետին յանձնարարութեան պէտք ունի։ Աղէկ կ'ընէր Արժ. Վարդապետը, որ փոխանակ իր սահմանէն դուրս ելնելով լեռները, ձորերը, սարերը, կուերը նկարագրելու, բարքերու ճշգրիտ ուսումնասիրող մը ըլլար, բան մը սակայն որ նկարագիր կը պահանջէ։ Կ'երեւի թէ Գարթալցիները անքաղաքավար գտնուեր են Հայր Սուրբը պատարագի հրաւիրելով։ Սակայն գիտենք թէ Գարթալցիք քաղաքավարութեան պակաս մը չըրին Հայր Սուրբին, որ քաղաքավարութեան կարօտ կը հռչակէ զաւակները ա՛յն ծնողներուն, որոնք իրեն քաղաքավարութիւն ընելուն մէջ չթերացան, և այդ պաշտօնն ալ ազնուաբար և... միամտաբար կը յանձնէ նորեկ ուսուցչի մը, որուն երեսը ես տեսած չեմ, ինչպէս ըսի արդէն։

ԳԱՐԹԱԼՑԻ ՄԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սթանտարտի Սեպտ. 7ի խմբագրականէն

Չէ հաստատուած այն զրոյցը, զոր երէկ հրատարակեցինք, թէ զօրավար Քուրոբաթքինի վերջապահները փճացած են, և թէ իր գլխաւոր Բանակը մօտալուտ վտանգի մէջ է պաշարուելու։ Այդ լուրը Բեթերսպուրկէն կ'ուգար, ուր ժողովուրդը յայտնապէս մտքի պատրաստութիւն մը ունի հիմա ամէն բանի հաւատալու։ Զարմանալի չէ որ Բեթերսպուրկի բնակիչներուն ջիղերը քիչ մը չափազանց թուլցած են հիմա։ Լիաօեանկի ճակատամարտին արդիւնքը Ռուսիոյ հանրային մտքին վրայ ազդեց իբրեւ բոլորովին անակնկալ հարուած մը։ Արտասահմանի մէջ, ուր կարելի է աւելի պաղարիւն գտնուիլ եկած լուրերուն վրայ, մինչեւ վերջը ա՛նպէս նկատուեցաւ թէ Քուրոբաթքին դէչ կերպով յաղթուած է։ Բայց եթէ մենք Պատերազմի մասին մեր փափաքածին չափ չենք իմանար լուրերը, Բեթերսպուրկի մէջ ա՛լ աւելի քիչ կ'իմացուին անոնք։ Զախողումները ծածկուեցան, կամ անոնց նշանակութիւնը թեթեւ ցոյց տրուեցաւ, իրարու ետեւէ հասնող չփոթ հեռագիրներու մէջ, որոնք լեցուն էին անիմանալի անուններով։ Միլիոնաւոր Ռուս հպատակներու համար տակաւին անհաւատալի կը թուի որ իրենց Բանակը կրնայ պարտուած ըլլալ կանոնաւոր կռիւի մը մէջ Ծ. Ասիական Տէրութեան մը կողմէ։ Բայց առանց չափազանցուած տեսութիւններ ընելու անտարակոյս Ռուսք մեծ պատճառներ ունին մտահոգութեան և անձկութեան։ Յայտնի է թէ Քուրոբաթքինի մեծ Բանակին կացութիւնը անորոշ եւ վըտանգալից է ծայրայեղօրէն։ Մարէշալ Օեամայի մէկ նոր հեռագրին նայելով, Ռուսերուն մեծ մասը Եանդայ կը գտնուի։ Բայց այս մասն ալ հոն չի կրնար մնալ, քանի որ ճափոնական գօտին կայ Ռուսերուն շուրջը. անոնք պարտաւոր են նահանջել, նահանջել, դա՛րձեալ եւ միշտ նահանջել։ Քուրոբաթքին այս բայը պիտի խոնարհէ մինչեւ որ Մուքտէնէն ալ հեռանայ, եւ անկէց ալ քաշուելուն յիսուլի ապացոյցներ կան մէջտեղը։ Ռուսք բաբերախտ պէտք է համարեն իրենք զիրենք որ չինկան Քուրոքիի պատրաստած ծուղակին մէջ եւ ահաւոր Սէտան մը տեղի չունեցաւ հոն, Մանչուրիոյ հեռաւոր դաշտերուն մէջ։ Իրողութիւն մը կայ զոր կարելի չէ ուրանալ ինչ որ ալ ըսուի ռուսական ռազմավարութեան ծրագրին վրայ, տարակոյս չկայ որ Քուրոբաթքին ռազմագիտական մեծ ճարտարութիւն ցոյց տուաւ իր նահանջը վարելուն մէջ։

Երէկի թուով Բեդերսպուրկէ եկած հեռագրի մը նայելով, Քուրոբաթքին կը տեղեկագրէ թէ գէշ վտանգը անցած է։ Բանակը ազատած է այն խիստ վտանգաւոր դիրքէն որուն մէջ գտնուեցաւ երբ նեղ ճակատի մը վրայ ամփոփուեցաւ, ետեւէն ու կողմէն ճափոնական յարձակումներուն նշաւակ եղած։ Վերջապահները ոչ միայն չեն փճացած, այլ դիմացեր են ալ, եւ շատ վնաս չեն կրած ճափոնական թընդանօթաձգութենէն։ Մարէշալ Օեամայի տեղեկագիրը գրաւուած թընդանօթներու խօսքը չըներ, ուրկէց կարելի է մակաբերել թէ Ռուսք աշխատեր եւ իրենց դաշտային մարտկոցներուն մեծագոյն մասը իրենց հետ տարեր են իրենց քաշուած ժամանակ։ Ասիկա նոր նշան մըն է թէ Ռուսք թէեւ Լիաօեանկի առջեւ պարտուեցան, բայց ոչ վհատեցան եւ ոչ կամալուծուեցան, բայց բաւական կանոնաւոր կերպով քաշուեցան, իրենց բեռները իրենց հետ տանելով։ Այս գործը շատ դժուար պէտք է ըլլայ։ Ֆրանսացի թղթակիցներէն մին կ'ըսէ թէ սեպտ. 1ին ռուսական պահակազօրքերուն խումբը 18 մղոն երեսի մը վրայ տարածուած էր։ Այս յայտարարութիւնը կենդանի գոյներով նկարագրած կ'ըլլայ այն պայմանները, որոնց մէջ տեղի ունեցան ճակատամարտները։ Այնքան հսկայական ոյժի մը բեռները եւ ռազմամթերքը թէ՛ խիստ շատ պէտք է եղած ըլլան եւ թէ շատ մօտէն վտանգի ենթարկուած։ Յաղթուած և վըհատեալ Բանակ մը դժուարաւ կրնայ հաւասար ըլլալ այդ գործին։ Քուրոբաթքին շատ օգտուեցաւ երկաթուղիէն։ Իր մթերքները այս միջոցիս Մուքտէնէն ալ դուրս կը հանուին աւելի հեռաւոր խարիսխ մը գտնելու համար։ Բայց ռուս հետեւակները և ձիաւորները մեծ մասամբ չեն կրնար գործածել հիմա երկաթուղիին գիծը, որ տեղ տեղ վնասուած է ճափոնական և ռուսական ռումբերէն։ Անոնք պարտաւորուած են քալել, և ճամբան կրնան ունենալ անախորժ հիւր մը — Քուրոքիի բանակը, որ Ռուսերուն կռնակէն չի բաժնուիր, և անոնց հետ արշաւի մրցում կ'ընէ կարծես։ Բայց յայտնի է թէ պարզ վտանգ մըն է ասիկա, որովհետեւ վերջին լուրերը կը ցուցնեն թէ Քուրոքի Ռուսերէն առաջ չէ յաջողած Մանչուրիոյ հին մայրաքաղաքը մտնել։ Սակայն Մուքտէն պաշտպանելի քաղաք մը կամ կէտ մը չէ։ Ռուսք հոն ո և է ընդդիմութիւն պիտի չընեն. նոյն իսկ պարպումի գործողութիւնը սկսած է, և Ռուս բանակը կը պատրաստուի ա՛լ աւելի հիւսիւն երթալ (Տես վերջին հեռագիրները)։ Կ'ըսուի թէ Ռուսք Թիլինք ալ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 160

[illegible]

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՎԷՊ

ՑՈՂԱՆՍՈՆ-ԸՆՏՕՆԵԱՆ ԿԷԱՆԹԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ.

Էլէնի յուսացածէն աւելի մեծ կը գտնէր յաջողութիւնը, և Կայծակեանի իրեն ուղղած քծինքները թէեւ ուղղակի չէր քաջալերեր, սակայն բացարձակապէս չէր ալ ընդվզեր անոնց հանդէպ ու լուռ համակրութիւն կը ցուցնէր, որպէս թէ գրաւուած ըլլար խօսակիցին քաղաքավարութենէն ու հրապուրիչ տեսութիւններէն։ Եթէ Կոէկլուսարը չըլլար, դասախարակուհիին համար շատ դիւրին էր ամէն կարգի խաղեր բանալ այս չտես հարուստին գլխուն, որ անշուշտ աւելի կին տեսած պէտք չէր ըլլար, քանի որ այնչափ ջերմեռանդութեամբ կը փարէր իրեն. և սակայն Կոէկլուսարը կար, ան հանրածանօթ սրիկան որ կրնար յանկարծ վաճառատունէն ներս մտնել ու գլխիվայր շրջել ամէն ծրագիր ու յաջողութիւն և պատռել դիմակը երեսէն՝ որուն տակ այնչափ կրցած էր ծածկել ինքզինք։

Միեւնոյն վախը պաշարած էր նաեւ Կայծակեանը որ դասախարակուհիին հետ այնչափ մտերմաբար տեսակցելով հանդերձ Կոէկլուսարին ներս մտնելն ալ մտքէ չէր հաներ և չարունակ պատրուակ մը կը փնտռէր զայն քանի մը ժամուան համար հեռացնելու վաճառատունէն։ Ոսկի միտքը տանջող այս հաւանականութենէն ազատելու և հանդարտ սրտով գեղահրաշ (?) հիւրը վայելելու կանխահոգութեամբ, վայրկեանի մը համար ընդհատելով տեսակցութիւնը՝ վաճառատան պաշտօնեաներէն մին կանչեց ու որպէս թէ Կոէկլուսարին բացակայութիւնը չգիտնալով

—Կոէկլուսարը ո՞ւր է, հարցուց, քիչ մը ինծի ղրկէ։

—Ճաշի գնաց դեռ չեկաւ պատասխանեց պաշտօնեան։

—Աղ տղան ալ չկրցաւ ձգել դուրսը մնալու սովորութիւնը, հիմա գնա՛ գտիր զինքը ճաշարանը կ'ըլլայ ուր որ կ'ըլլայ, առանց ժամանակ կորսնցնելու ուղղակի Ղալաթիա, Բրէսթ Լիոնէն թող երթայ ու հինգ հարիւր սթէռլինի չէք մը գնէ. շուտ շուտ կարելի եղածին չափ շուտ թող երթայ փոխարէնը վաղը կը դրկենք։

Կայծակեան այս միջոցով մտամբ ապահովելէ ետք Կոէկլուսարի բացակայութիւնը, դասախարակուհիին դարձաւ ու չլմորած ակնարկով մը և սրտատենչիկ հառաչներով.

—Հաճեցէք շարունակել ձեր պատմութիւնը, ըսաւ։

—Բայց կ'աղաչեմ, հարցուց, հիմա Կոէկլուսարի խօսք մը ըրիք, ձեր զաւակը չէ՞ ան, ո՞ւր է չեմ տեսներ հոս։

—Այո՛ զաւակս է, պատասխանեց վաճառականը դժգոհ դէմքով մը, հոս չէ, դիմաց անցած է գործի համար և հազիւ մէկ քանի ժամէն կուգայ. բայց կը ճանչնայի՞ք զինքը եւ ի՞նչ պարագաներու մէջ։

Էլէնի Կոէկլուսարի բացակայութենէն քաջալերուած նոր ույժ մը առաւ եւ հասկնալով որ հայրը զաւկէն կը նեղանայ, դերը լաւագոյն կերպով գլուխ հանելու խորամանկութեամբ,

—Ինչպէս ըսի, յարեց Հրաչեայի, ձեր ու Պարգեւեաններու միջեւ եղած անցեալը սերտած է զիս գործին հետ առնչութիւն ունեցող անձանց ամէնքն ալ ճանչնալ. հետեւաբար այդ առթիւ միայն հետաքրքիր եղած եմ, տեսնելու ձեր զաւակը որ իր հօրը կատարելութիւններուն հասնելու համար դեռ շատ ժամանակի կը կարօտի։

Կայծակեան այս գրուածքէն չըլացած՝ սկսաւ ժպտուն դէմք մը առնել որով աւելի ծաղրելի դարձուց զինք։

—Հիմա, յարեց Էլէնի գրպանէն նամակը հանելով, փոխանակ երկար բարակ խօսելու, այս նամակը տամ ձեզի, որուն մէջ պիտի գտնէք ամբողջ խառացումը ձեր ու Հրաչեայի պայքարին եւ այս նամակին մէջ պիտի գտնէք նաեւ ջախջախիչ յայտնութիւններ որոնք բաւական են թէ՛ Հրաչեան եւ թէ պահանջուած առնէն Պարգեւեաններ չարաչար ամբաստանելու։

Կայծակեան անյագ հետաքրքրութեամբ ձեռք առաւ նամակը եւ խոյոյն յուսահատեցաւ. օտար լեզուով գրութիւն մըն էր ուրկէ բառ մը իսկ չէր հասկնար։

—Ա՞տ տիկին, բացագանչեց, դժբախտաբար պիտի չկրնամ բան հասկնալ այս նամակէն, քանի որ չեմ կրնար կարդալ զայն. բայց կը հաճի՞ք քիչ մը լուսաբանութիւն տալ անոր նկատմամբ. ի՛նչ նամակ է եւ ուրուն ուղղուած։

—Աւրիկայ նամակ մըն է որ ուղղըուած է Լիւքսէնպուրկի հիւրանոցը իջեւանող աղջկան ծնողացը. աղջիկը հարիւր հազար ոսկիի հարստութիւն ունի եւ ծնողքը մեծահարուստ ընտանիք մըն է Իզմիրի մէջ։

Հարիւր հազար ոսկիին անունը լըսելուն պէս աչքերը խոշոր խոշոր բացած դասախարակուհիին երեսը նայեցաւ Կայծակեան. դրամի զգացումը այն աստիճան զօրաւոր էր այս արծաթապաշտ մարդուն վրայ որ պահ մը մոռցաւ գեղանի կնոջ նկատմամբ տածած տրփիը ու երազանքի մը մէջ կարծելով ինքզինք,

—Ի՛նչ կ'ըսէք տիկին, գոչեց, այդչափ հարուստ ընտանիքներ կա՞ն Իզմիրի մէջ։

—Անոր տաճարաքները ունեցողներ անպակաս են և աղջկան թէ՛ մայրը և թէ հայրը մեծահոչակ հարուստներ են, պատասխանեց դասախարակուհին, ու սկսաւ պատմել նամակին պարունակութիւնը թէ, աղջիկը ինչպէս Իզմիրէն Պոլիս փախաւ մատակարարին հետ ու Հրաչեային սիրտ տուաւ և այս վերջինն ալ մատակարարը սպաննելով անյայտացուց և թէ ինչպէս անոնց ամէնուն մէջ աղջկան՝ մտային խանգարում մը ենթարկուած ըլլալը նշմարելով գրեց ծնողացը որ գան պաշտպանութիւնը ստանձնեն իրենց զաւկին, որուն հարստութիւնը իրենց մէջ պիտի բաժնեն Հրաչեայ անուն դատարկապորտ մը, Պարգեւեան անուն վաշխառու մը և տիկին Աղամեան անուն անպարկեշտ պառաւ մը, եւն. եւն.։

Կայծակեան մեծ անձկութեամբ ունկնդրելէ ետք Էլէնիի ըսածներուն,

—Ճշմարտապէս տաղանդաւոր կին էք դուք, տիկի՛ն, ըսաւ անոր ձեռքերը կամաց մը բռնել փորձելով, այնչափ մեծ ու արժանայարգ որ պիտի չքաշուիմ ձեր ձեռքը համբուրելէ։

Դասախարակուհին կեղծ մերժում մը ձեւացուց ու ծեր սրիկան ծաղրական պատկառանքով ջերմ համբոյր մը դրոշմեց պչրուհիին ձեռքին վրայ, զոր բնաւ բանելէ չդադրելով,

—Արդարեւ մեծ խարդաւանանք մը պէտք է գտնուի այս գործին մէջ զոր ձեր ուշիմ դատողութեամբ յաջողած էք կատարելապէս երեւան հանել, գոչեց. ինչո՞ւ աղջիկը սիրտ տայ անանկ բախտախնդիր սրիկայի մը. Պարգեւեան ինչո՞ւ տունը ընդունի անծանօթ աղջիկ մը և միեւնոյն ժամանակ այնչափ դրամ դիմանայ Հրաչեայի. ասոնց ամէնքը հիմա կը հասկնամ որ խեղճ աղջկան հարիւր հազար ոսկիին շուրջ լարուած դաւեր են և աղջիկը անպատճառ զոհն է մտային խանգարումի մը։

(Շարունակելի)

պիտի չմեան։ Ուղղակի Խարպին պիտի երթան, և հոն պիտի սպասեն թշնամիին, եթէ սակայն Քուրօբի չյաջողի միջին տեղ մը կեցնել և կռուելու պարտաւորել Ռուս բանակը։

Եթէ Ռուսք կարենան անվտանգ Խարպին հասնիլ, երկար զինադադար մը պիտի ըլլայ, անպաշտօն կերպով, այսինքն պարագաներէն բռնադատուած։ Տարակոյս չկայ որ Ճապոնցիք պիտի պարտաւորուին իրենց թշնամիներուն հետեւիլ մինչեւ Խարպինի առջեւ և կը յուսան թէ հոն ալ Լիաօեանկի յաջողութիւնները պիտի ունենան երբ ժամանակը գայ։ Բայց այսպիսի գործողութիւն մը ժամանակի կը կարօտի։ Վեց ամիսէն աւելի պէտք եղաւ մինչեւ որ Մարէշալ Օեամայի բանակները ծովեզերքէն Թայցէ հասան, որ վերջապէս 150 մղոնի հեռաւորութիւն մըն էր։ Հիմակ մինչեւ Խարպին երթալու համար երեք չորս հարիւր մղոն տեղ կայ, և Ճապոնցիք ո՛րքան հիւսիս երթան, ձմեռը անցընելու դժուարութիւնները կ'աւելնան։ Հետեւաբար եթէ յառաջիկայ մէկ երկու շաբթուան մէջ ջախջախիչ հարուած մը չտրուի, հաւանական է որ անգործութեան բաւական երկար ժամանակամիջոց մը պիտի յաջորդէ վերջին շաբթուան կատաղի գործունէութեան։ Ճապոնցիք կ'ըսեն թէ իրենց երկիրը պատրաստ է տոկալու երեք տարուան պատերազմի մը, եթէ հարկ ըլլայ։

Կացութիւնը հիմակ այնպիսի հանգամանք մը առած է որ Հաշտութեան առաջարկութիւններու խօսքը կ'ըլլայ բնականաբար։ Նշանակալից պարագայ մըն է որ Բեթերսպուրկի ազդեցիկ օրաթերթ մը այս մասին խօսելու կ'արտօնուի, և մէջ կը բերէ այն պայմանները՝ որոնց համեմատ Ռուսիա կրնայ յօժարիլ թշնամութիւնները վերջացնելու։ Պաշտօնական է թէ ոչ, առկա խնդիր չէ, միայն թէ դիտելի կէտ մըն է որ ռուս օրաթերթ մը ինքզինքին կը ներէ յայտարարելու թէ Ռուսիոյ համար կարելիութիւն մը կայ Բորթ Արթուրը, Սախալինը և Քամչաթքան ձգելու, նաեւ Քորէայի մէջ ամէն գերակշռութենէ հրաժարելու։ Օրաթերթին այս թելադրութեան հակապատկերն է անշուշտ ռուս բարձրաստիճան պաշտօնատարին յայտարարութիւնը (Տես չորսթ օրուան Մանզումէ), որով կը պնդէ թէ միջամտութեան ո և է գաղափար պէտք է իբրեւ ոճիր մը մէկ կողմ նետել, և թէ մինչեւ որ ամբողջ գծին վրայ Ռուսիա յաղթող չըլլայ, Հաշտութեան մասին գաղափար յայտնելը տղայութիւն է։ Ճապոնցիք ալ կ'ըսեն թէ երբեք իրենք առաջին քայլը պիտի չառնեն իրաւախոհութեան մը համար, բայց եթէ Ռուսիա պատրաստ է առաջարկութիւններ ընելու, նպաստաւոր կերպով նկատի պիտի առնուին Ճապոնի կողմէ։ Հետեւաբար կը վախցուի թէ երկու պատերազմիկներն ալ տակաւին տրամադիր չեն եա կենալու այս բազմածախս և կործանարար կռիւէն։ Բայց, ամէն պարագայի մէջ, կը յուսանք թէ պատերազմին նաւային մասը վերջացած է։ Պատճառներ կան կարծելու թէ Պալթիկի նաւախումբը պիտի չղրկուի, քանի որ յայտնի է թէ անիկա ո և է վնաս չի կրնար տալ Ճապոնցիներուն, և աւելի չէզոքներուն պիտի վնասէ, և միջազգային խնդիր յարուցանելու պատճառ պիտի ըլլայ։ Լաւ է որ Ռուսիա միայն ցամաքի վրայ չափուի իր հակառակորդին հետ, և այն ատեն չէզոքներուն միջամտութեան երբեք առիթ չըլլար։

Գոհացուցիչ է իմանալ որ անգլիական յածանաւ մը կրցաւ գտնել Սմօլէնսքը և Բեթերսպուրկը, և անոնց հաղորդեց իրենց կառավարութեան հրահանգները որ կ'ազատէ զիրենք ապօրինի պաշտօնէ մը։ Արդէն Ռուսիա իր նաւերը Ատլանտեանի և ուրիշ ծովերու մէջ պահելով չի կրնար վնաս հասցնել Ճապոնի հեռաւոր ծովեզերքներուն, և պարապ տեղը չէզոքներուն հետ խնդիր կ'ունենայ։ Աղէկ կ'ըլլայ որ այդ նաւերը իրենց տեղերը քաշուին, և ցամաքի վրայ իրենք զիրենք չափին չափչփին Սլաւները եւ Դեղինները։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԼԻԱՕԵԱՆԿԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

ՌՈՒՍ ՕԳՆԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴԵՐԸ

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐԸ ԳՏՆՈՒԱԾ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերէն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ժամանակաբար։)

Բարիզի Ժուռնալին թղթակիցը, որ ռուս նահանջող բանակին հետ կը գտնուի, Եանթայէ հետեւեալը կը հեռագրէ, Սեպտ. 3 թուով.—

«Օգս. 31ի ահռելի նախճիրէն վերջ, երբ Լիաօեանկի ամրոցներուն առաջին գծին խրամները իրարու վրայ դիզուած դիակներու քանի մը խաւերով լեցուեցան, Ճապոնցիք իրենց հրետանիի մարտկոցները տարին ա'յն բլուրներուն վրայ զորս առաւօտուն գրաւած էին։ Նոյն օրը կէս օրէ վերջ ժամ 3ին անոնց ռումբերը սկսան իյնալ Լիաօեանկի կայարանին և մերձակայ ռուսաբնակ քաղաքին վրայ, բայց խնայելով չինաբնակ թաղը։ Բոլոր զինուորական և քաղաքային պաշտօնատարները բերդին մէջ զբաղած էին անմիջական փոխադրութեամբ երկաթուղիի մեծաքանակ իրեղէններու։ Վիրաւորներով, ռազմամթերքներով և ուտեսլիքներով լեցուած հինգ հարիւրէ աւելի վակոններ կայարանէն ճամբայ ելան թշնամիին կրակին ներքեւ։ Բնակիչները որոնք մինչեւ այդ ատեն իրենց տնական սովորական գործերով կը զբաղէին։ հիմակ սկսան փախչիլ ահաւասարափով։

«Ռումբեր կը պայթէին ամէն կողմ, նոյն իսկ հիւանդանոցին վրայ, և նոյն իսկ հիւանդապահները կը վիրաւորուէին։ Ինքզինքս ազատելու համար պարտաւորուեցայ անցնիլ ռուսական գիծին մէջէն, ուր կեցուցին զիս։ Խաղաղ սպասաւորս և իր ձին իմ հետս էին, բայց բեռանս կէսը կորսնցուցի փախուստիս միջոցին։ Ճապոնցիք երկաթուղիի կայարանին վրայ իրենց կրակը առանց պակսեցնելու, սկսան նաեւ ռմբակոծել դաշտին բերդերէն ձեւացած ամրոցներուն երկրորդ գիծը։ Սեպտ. 1ի ամբողջ կէս օրին և գիշերը և Սեպտ. 2ի ամբողջ օրը անդադար և մոլեգին յարձակումներ ուղղուեցան կայարանին արեւմտեան կողմը հաստատուած զինուորական ամրութեանց բուն կեդրոնին դէմ, երկաթուղիի գծին շատ մօտիկը։ Նախճիրը ահաւոր էր։ Թշնամին սուիններով կը յարձակէր ռուսական խրամներուն դէմ, բայց անոնց փորած հորերուն և ծուղակներուն մէջ կ'իյնար։ Երբ այս խորունկ ծակերը լեցուեցան օրհասականներով և մեռեալներով, ուրիշ Ճապոնցիներ սոսկալի կերպով սկսան խուժել կոխկրտելով իրենց ընկերակիցները, մինչ ռուս հետեւակներուն շարքերը շատ մօտէն կրակ կ'ընէին անոնց վրայ որածայր թելերու արտաքոյ կարգի շաղապատումներուն ետեւէն։

«Սեպտ. 2ին առաւօտուն Լիաօեանկի հիւսիսային արեւելեան կողմը—այսինքն Եանթայի և Թայցէ գետին մէջտեղը գտնուած ամբողջ միջոցին վրայ —տեղի ունեցաւ նոր ճակատամարտ մը, որ ռազմագիտական ահագին կարեւորութիւն ունէր։ Զօրավար Քուրօքիի բանակը ջանաց ռուս բանակին նահանջը կտրել կողմնակի շարժում մը ընելով հիւսիսային արեւելքէն։ Կէս օրին Ճապոնցիք յաջողեցան գրաւել Եանթայի ածխահանքերը, երկաթուղիին հետ զուգահեռական գծի վրայ։ Ռուսական ձախակողմը գրգռեցաւ քիչ մը թշնամիին մոլեգին կրակին տակ, բայց ռուսական մարտկոց մը ածխահանքին մօտերը ռմբակոծեց, և վերջապէս Ճապոնցիք պարտաւորուեցան գունդերու այս կարկուտին տակ եա քաշուիլ չկրնալով առ այժմ հաստատուիլ հոն։

«Ե. Գունդին մէկ մասին հետ էի, որուն ծայրագոյն ձախակողմին դէմ յանկարծ խիստ կրակ մը սկսաւ, երբ նախորդ կռիւէն յոգնած քիչ մը հանգչիլ կ'ուզէինք և վիրաւորները դարմանել։ Ճապոնցիք դարձան մեր կռնակէն։ Գնդակները սկսան շաչել շառաչել այն յոգնած և վիրաւոր զինուորներուն մէջտեղ, որոնց մեծ մասը կը քնանային գետնին վրայ։ Առանց ո և է ահուսարսափի նշանի, մարդիկը իրենց զէնքերուն վազեցին, և սկսան ուժգնապէս պատասխանել յարձակողներու կրակին։ Եթէ այս վերջինները բազմաթիւ ըլլային, ապահովապէս ամէնքս ալ պիտի փճանայինք։ Այս պահուս ճակատամարտը դեռ կատաղութեամբ կը մղուի 12 մղոնէ աւելի տարածութեամբ ճակատի մը վրայ։ Վերջին քանի մը ժամերը կրնան յղի ըլլալ անակնկալներով.— մէկ կողմին համար աղէտք, և միւս կողմին համար յաղթանակ։ Առ այժմ բան մը չենք կրնար ըսել, միայն թէ Ռուսք յուսահատ կատաղութեամբ կը կռուին, և կարծես միտքերնին դրած են յաղթութիւնը անպատճառ իրենց համար ապահովել։ Հապա Ճապոնցի՞ք։»

*** Ահագին թիւով պահեստիներ ի զէն կոչելու կայսերական հրամանագիրները ի մօտոյ պիտի հրատարակուին Բեթերսպուրկի մէջ։ Կը յայտարարուի թէ բացի Սիպերիական երկաթուղին պահպանող զօրքերէն, 315,000 զինուոր ղրկուած են Մանչուրիա պատերազմին սկզբնաւորութենէն ի վեր, այս թիւին մէջ է նաեւ Ա. Զօրաբանակը, որ ամբողջութեամբ դեռ հասած չէ թշնամութեանց վայրը։ Բազմաթիւ օգնական նոր գունդեր պիտի ղրկուին, այնպէս որ Հոկտ.ի վերջը 4րդ, 8րդ, 13րդ Զօրաբանակները, ընդամէնը 192,000 հոգի, պատերազմին վայրը հասած պիտի ըլլան։ Կը յայտարարուի նաեւ թէ Սեպտ. ամիսը չվերջացած 1,100 նոր թնդանօթներ ղրկուած պիտի ըլլան զօրավար Քուրօբաթքինի, որ մինչեւ հիմա 600 հատ ունի եղեր միայն։

*** Զանզիպարի բացերն էր որ ձեռք ինկան Սմօլէնսք և Բեթերսպուրկ, որոնք ածուխ առնելու վրայ էին։ Գերմանական Բրինցրէգէնթ շոգենաւը հեռուէն զանոնք տեսած ըլլալով, վազեց իմացուց անգլիական Ֆորթ յածանաւին, որ իսկոյն գտաւ ռուսական շոգենաւերը եղերքէն երեք մղոն հեռի, բայց ածուխ չէին առներ այդ միջոցին։ Ֆորթ Չարլի հրամանները հաղորդեց անոնց, որոնք անմիջապէս խօսք տուին Եւրոպական ջուրերը դառնալու։ Ֆորթ իր շոգեմակոյկներէն մին ժամանակ մը այն կողմերը պահակ դրաւ տեսնելու համար թէ Ռուսք անմիջապէս իրենց խօսքը պիտի յարգեն և մեկնի՞ն։ Բիչ յետոյ շոգեմակոյկը ցամաք դարձաւ։

*** Թօքիոյի ֆրանսական դեսպանը պաշտօնապէս հաղորդեց ճապոնական կառավարութեան թէ ռուսական Դիանա յածանաւը զինաթափ պիտի ըլլայ Սայգոնի առջեւ։

*** Պատերազմական Թղթակցութեան կեդրոնը Մուքտէնէն փոխադրուեցաւ Խարպին, ուր հետզհետէ կը հասնին Ռուս բանակին բոլոր ջոկերը։ Հաւանական կը նկատուի որ պատերազմական թղթակիցները չարտօնուին ժամանակ մը հեռագիր զարնելու։

*** Զօրավար Քուրօբաթքին և ծովակալ Ալեքսէվ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան ամրացուելիք նոր գիծերուն մասին։

*** Զօրավար Լինէվիչ, որուն 30000 հոգիով Վլատիվոսթօքէն փութով Մուքտէնի վրայ գալը ծանուցուեցաւ, իր տեղէն շարժած չէ, և պիտի չշարժի ալ, քանի որ Ճապոնցիք մտադիր են արշաւախումբ մը ղրկել Վլատիվոսթօքի և Սախալինի դէմ։ Պաշտպանութեան համար հոն պիտի մնայ։ Բեթերսպուրկի Սպայակոյտին կողմէ յայտնապէս ծանուցուեցաւ թէ պաշարման քանի մը խոշոր թնդանօթներ և մեծաքանակ ուտելիք Ճապոնցիներուն ձեռքը ինկած են։

*** Մ. Արեւելքի ռուս զօրքերուն փոխադրութեան վերատեսուչ զօրավար Լըվաշով յայտարարեր է թէ, զօրավար Քուրօբաթքին 190,000 հոգի ունէր միայն, մինչ Ճապոնցիք 250,000էն աւելի էին, և անոնց թնդանօթներն ալ խիստ շատ։

*** Այս տարի, բարեբախտաբար Ճապոնի համար, հիմնը չտեսնուած առատութեամբ եղած է բրինձի հունձքը։ Արտասովոր կերպով տաք ամառը նպաստեր է հունձքին, որ սովորական կանոնաւոր տարիներու միջինէն 20 % աւելի է։ Առատ հունձքերուն հեռապատկերը՝ Մանչուրիոյ յաջորդական յաղթութիւններուն և Ճապոնի արտաքին վաճառականութեան ծաղկեալ վիճակին հետ միացած, հանգստաւէտութեան և բարեկեցութեան ընդհանուր զգացում մը առաջ բերած է ամբողջ երկրին մէջ։

*** Եանքիական առաջարկ մը.— Ամերիկեան շոգենաւ մը երեք ընդծովեայ մարտանաւերով Բրօնչթաւ հասաւ։ Այդ երեք ընդծովեաները ռուս նաւային իշխանութեանց տրամադրութեան տակ դրուիլ կ'առաջարկեն հետեւեալ պայմաններով.— Կա՛մ այն է որ ռուս կառավարութիւնը ուղղակի կը գնէ զանոնք կլորիկ գումարի մը փոխարէն, կամ Ամերիկացի տէրերը յանձն կ'առնեն իրենց նաւազներուն միջոցաւ բանեցնել զանոնք Ռուսիոյ շահերուն համար, այսինքն յանձն կ'առնեն ընկղմել թշնամիին մարտանաւերը։ Այս վերջին պարագային կը պահանջեն սակայն որ ռուս նաւային սպայ մը գտնուի իւրաքանչիւր ընդծովեայի մէջ իբր վերատեսուչ։ Իրենց ընկղմած իւրաքանչիւր ճապոնական նաւուն արժէքին հարիւրին քսանըհինգը այդ Եանքի ծովասպաններուն պիտի վճարուի։

Ամերիկեան ձեռնարկութեան այս տարօրինակ ներկայացուցիչները ի վերջոյ ըսին Բրօնչթաւի իշխանութեանց.— «Բնականաբար կրնաք հիմա մեզ ձերբակալել, եթէ ուզէք, բայց պէտք է գիտնաք որ ձեր Պալթիկի Նաւատորմը որուն կը փափաքինք գործակցիլ, խիստ վտանգներու պիտի ենթարկուի, որովհետեւ ճիշդ այս տեսակէն երեք ուրիշ ընդծովեաներ ալ շոգենաւով մը Ճապոնցիներուն ղրկած ենք, միեւնոյն պայմաններով։» Բեթերսպուրկի Նաւային Խորհուրդը յատուկ նիստ գումարեց, որոշելու համար թէ ինչ պէտք է ընել այս տրտառոց անակնկալ առաջարկութեան վրայ։

*** Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ Ճապոնցիք Լիաօեանկի շուրջ մղուած կռիւներուն ատեն իրենց վիրաւորներուն շատերը չկրցան վերցնել։ Ճապոնական ռումբ մը սպաններ է երկու Գթութեան Քոյրեր, երբ հիւանդանոցի մը մէջ վիրաւոր կը դարմանէին։ Ռուս զօրավար Մրօզովսքի վիրաւորուեր է երբ թէյ կը խմէր անտառի մը մէջ կռիւին կարճատեւ մէկ դադարին ատեն։ Ռումբ մը պայթեր է ճիշդ իր քովը, և մօտը գտնուող զինուորի մը թեւն ալ փրթեր է մէկ անգամէն։

*** Բորթ Արթուրի հրամանատար Զօր. Ստէօսէլի մօտը գտնուողներէն չինացի երկու թարգմաններ որոնց մին Շուշիենէն և միւսն ալ Բալուէնկէնէն, մէջ Ճապոնցիներէն ձերբակալուած էին, իբր լրտես, կախուեցան։ Բորթ Արթուրէ հասնող Չինացիք կ'ըսեն թէ Ռուսերը թէ' ցամաքի և թէ ծովու կողմէն ընդհ. յարձակման կ'սպասեն։ Ճապոնցիք Սեպտ. 2ին և 3ին դարձեալ բուռն կերպով ռմբակոծեցին քաղաքը և Էրլանկշանի ամրոցին վրայ երկու թնդանօթներ անգործածելի ըրին։ Բորթ Արթուրի մէջ ալիւրի գինը 10էն 4 րուբլիի ինկաւ, այս օրերս հասած մեծաքանակ ալիւրին պատճառաւ։

Տէյլի Քրօնիքլի թղթակիցը կը հեռագրէ Չիֆուէ թէ Բորթ Արթուրը պաշարող բանակին վիճակը գոհացուցիչ չէ։ Ռուսերը առատ ուտելիք բերել կուտան։ Փախստականները կ'ըսեն թէ Ռուսերը կը յուսան մինչ որ հիւսիսային բանակ մը պիտի ազատէ զիրենք։ Զօր. Ստէօսէլ լերան մը վրայէն կը վարէ գործողութիւնները, այդ լերան բարձունքէն զանազան ամրոցները երկնցուցած հեռագրաթելերու միջոցաւ։ Ոչ-պատերազմիկները շարունակ ստորերկրեայ վայրերու մէջ կը բնակին։ Կ'ըսուի թէ Ճապոնցիք Բորթ Արթուրը յարձակումով գրաւելու անյաջողութեան պատճառաւ, պիտի փորձեն ուրիշ ճամբով ձեռք անցընել զայն։

*** Աղմկայոյզ զրոյց մը տարածուեցաւ Քարտիֆի մէջ։ Անգլիական Կառավարութիւնը արգելքի տակ առաւ չորս հազար թօնօ կալլէսի լաւ հանքածուխ բեռնաւորուած Հանս Վէնցէլ անուն գերման շոգենաւ մը, կասկածելով որ այդ ածուխը բաց ծովու վրայ ռուս մարտանաւերուն յանձնուելու համար բեռցուած էր։ Ցանձնակատարները յայտարարեցին թէ նաւուն տէրը հրաման ըրած էր դադրեցնել ածուխի բեռնաւորումը և նոր հրահանգի սպասել։ Իրենք կը կարծէին թէ այդ ածուխը Համպուրկ պիտի ղրկուէր։ Քարտիֆի մէջ կը կարծուի թէ Գերման Կառավարութիւնը վերջին ժամուն տուած էր այդ հրամանը, չէզոքութեան դէմ չգործուելու համար։

ԲԱՄԲԱԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Վերջին տագնապէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով բամբակի ճարտարարուեստը սկսած է փայլուն երեւոյթ մը առնել։ Պօսթընի մէջ 13000 գործաւորներ, որոնք առանց աշխատութեան կը մնային, գործի վերսկսեր են կամ պիտի սկսին քանի մը օրէն։ Ընդամէնը 75000 գործաւորներ վնասուած էին Ամերիկայի մէջ վերջին տագնապէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՕՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՃԱՊՈՆՑԻՔ ԿԸ ԳՐԱՒԵՆ ԵԱՆԹԱՅԻ ԱԾԽԱՀԱՆՔԵՐԸ

ՔՈՒՐՕՊԱԹՔԻՆ ՄԻ՛ՇՏ ԿԸ ՆԱՀԱՆՋԷ

ԿԱՐՃԱՌՕՏՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Սեպտ. — Ճապոնական դեսպանատունը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ.— Ճապոնական ձախ թեւը բուռն կռիւներէ ետքը, որոնք տեւեցին Սեպտ. 4ի և 5ի օրերը, գրաւեցին Եանթայի ածխահանքերը և Նուէնցէյի բլուրը։ Կը կարծուի թէ Ռուսք Հունհօ գետին հիւսիսակողմը քաշուած են։ Ռուսք Լիաօեանկը ձգելէ առաջ կրակի տուին երկաթուղիի կայարանին շրջակայ մթերանոցները։ Այսուհանդերձ Ճապոնցիք դարձեալ մեծաքանակ պաշար և ռազմամթերք գրաւեցին։

ԹՈՔԻՕ.— Ռէօթէր կ'ըսէ.— Զօր. Քուրօքի կը տեղեկագրէ թէ Սեպտ. 5 երկուշաբթի օրուան կռիւէն ետք, Ռուսք Մուքտէն փոխադրեցին 10,000է աւելի վիրաւորներ և Լիաօեանկի շրջակայքը ձգեցին 3000է աւելի սպաննեալ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Մէյլ Մուքտէնի ռուս բանակին կեդրոնէն կ'ստանայ հետեւեալ հեռագիրը, Սեպտ 8 թուով.— Ռուսերուն նահանջման միջոցին տիրող անկարգութիւնը դադրեցաւ։ Փոխադրութեանց վերջին զօրքերն ու հեծելազօրքերը բարեկարգութեամբ Մուքտէն ժամանեցին։ Ռուսաց նահանջը քիչ խանգարուեցաւ Ճապոնցիներէն։

ՉԻՖՈՒ.— Ռէօթէր կ'ըսէ թէ Չինացի փախստականներու առաջապելներուն նայելով, Օգս. 26ին և 27ին, Բորթ Արթուրի թիւ 2 ամրոցին մօտ ականներ պայթելով, սպաննուած են բազմաթիւ Ճապոնցիներ, ինչպէս հաս մը նշանակուած էր չորսթ օր։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Քուրօբաթքին հետեւեալը կը հեռագրէ Զաբրին, այսօրուան թուով.— Երէկ և այսօր թշնամիին կողմէ զգալի գործունէութեան մը ո և է ցոյց չտեսնուեցաւ։ Տեղատարափը միշտ կը շարունակէ անանցանելի դարձնելով ճամբաները։

ԼԻԱՕԵԱՆԿ.— Կը տեղեկացնեն թէ Ճապոնցիք թալլումներու պիտի սկսին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէ կը հեռագրեն թէ Բորթ Արթուրի դէմ որոշուած ընդհ. յարձակումը Սեպտ. 13էն (վաղուան) յետաձգուած է։ Ռէօթէր կըսէ թէ Ճապոնցիք մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն։ Բերդաքաղաքին պաշարման համար հիւսիսի բանակէն 20000 յաւելցուած է։ Այս նոր զօրքերով, պաշարող բանակը 120,000ի կը հասնի։

ԲԱՐԻԶ.— Բորթ Արթուրի ռուս նաւատորմիղը դարձեալ դուրս ելաւ։ Ճապոնական տորմիղը յարձակեցաւ անոր վրայ։ Այս ծովամարտին արդիւնքը յայտնի չէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէն կը հերքուի այն լուրը թէ Մուքտէնի մէջ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է։ Մուքտէնի շրջակայքը խաղաղութիւն կը տիրէ։ Ճապոնցիք Շաքէհօ գետը անցնելէ ետք դադրեցուցին իրենց հալածանքը և հրետանիին կրակը։ Ճապոնական 40000 հոգինոց բանակ մը Մուքտէնի արեւմտեան կողմը բանակած է։

ԹՈՔԻՕ.— 20000 նոր զօրք և 35 թնդանօթ նաւ դրուեցան, պատերազմին վայրը երթալու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Զօր. Քուրօբաթքին կանոնաւոր կերպով կը շարունակէ իր նահանջը։ Զօր. Մայնտորֆ 42,000 զօրքով Մուքտէնի հարաւակողմը արգելք կըլլայ Ճապոնցիներուն յարձակման։ Քուրօբաթքինի նահանջը հինգ թեւերու վրայ կը կատարուի։ Առաջին թեւը Թիէն-Լինկ հասաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռուսք կրակի տուին Լիաօեանկի շրջակայ բոլոր գիւղերը։ Ճապոնցիք ճակատամարտին ատեն պաշար, զէնք և ռազմանիւթ թէեւ ձեռք ձգեցին բաւական քանակութեամբ, բայց Լիաօեանկ հրդեհուած ըլլալով, հոն բան մը չգտան։ Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ Լիաօեանկի արիւնալի կռիւին մէջ երկու կողմի կորուստները 50000ը կանցնին։

—Ռէօթէր կըսէ թէ 20000 Ճապոնցի ցամաք ելած են Բոսիէթի ծոցը և Վլատիվոսթօքի վրայ պիտի քալեն։ Ինքէուի մէջ մեծ շփոթութիւն կը տիրէ։ Ճապոնցիք նոր զօրք, պաշար և ռազմանիւթ կը հանեն ցամաք։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պէրլինէ կը գրեն թէ Ճապոնական և Ռուս կառավարութիւնները կարեւոր յանձնարարութիւններ ըրին գերման գործարաններուն։ Ճապոն 100000 հատ քառաւէչ օծիք, իսկ Ռուսիա 100,000 վրան, 20,000 զոյգ ձեռնոց, բուրդէ կերպասներ և գլխարկներ յանձնարարեցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ և Թիպէթի միջեւ դաշնագիրը կնքուեցաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Երրորդ կարգի զօրավար Թրօթա կը տեղեկագրէ թէ Գերմանք յաղթութիւններ տարին Հէրէրօներու վրայ։ Բազմաթիւ Հէրէրօներ, որոնց մէջ են երկու պետեր, սպաննուեցան։ Գերմանք գրեթէ կորուստ չունին։

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Սեպտ. — Ռուսք առանց կռուի կը քաշուին Մուքտէնէ, ուրկէ անդին կ'ամրացնեն Դէլինքը, հազարաւոր Չինացի աշխատցնելով։ Ճապոնցիներուն տեղեկագիրները կը ծանուցանեն թէ Բանքիարուի մէջ գրաւեցին Ռուսաց 132 վակոնները՝ ուտելիք լեցուն, 58 վակոն ալ ռազմամթերք, և Զանքիբուացի մէջ 97 թնդանօթ, հազարաւոր հրացան, ռեւոլվեր և սուր։ Օքուի և Նօծըի զօրքերն ալ անցան Դայցէ գետէն։ Զօր. Քուրօքի կը յառաջանայ դէպ ի Ֆուշունչու, ուր Ռուսք կը պատրաստուին դէմ դնելու Հունհօ գետին հարաւային եզերքին վրայ։ Լիաօեանկի ճակատամարտին վրայ վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ երկուստեք 60,000 հոգի ինկան։ Սեպտեմբեր 1ի ցերեկուան և գիշերուան յարձակման մէջ, 24 ժամուան միջոցին, Ճապոնցիք 10,000 հոգի կորուսեր են։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Կառավարութիւնը եգիպտացորենի ազատ ներածութիւնը արտօնեց առանց պայմանաժամ որոշելու։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Կը հաստատուի թէ ռուսական բանակին ստուար մասը երկուշաբթի իրիկուն հասաւ Մուքտէնի արեւելեան բլուրներուն վրայ, և իր ընթացքը շարունակեց դէպ ի հիւսիս։ Քուրօքիի բանակին յառաջխաղացութիւնը յապաղեցնելու պաշտօն ունեցող ռուսական վերջապահ գունդերը շատ դժուարութեամբ կը յառաջանան ճամբաներուն գէշ վիճակին պատճառաւ։

— Պաշտօնապէս կը հերքուի զօրավար Քուրօբաթքինի վիրաւորման զրոյցը։

— Վիլնայի կուսակալ Սվիադօրոլք Միրսքի իշխանը ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ հանգուցեալ Մ. Բլեվէի տեղ։

ՀՌՈՄ. — Իտալական հեռագրական գործակալութիւնը Թօքիոյէ հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Ճապոնցիք Եշ. օր Մուքտէն մտան առանց ծանր կռիւի։

ԲԱՐԻԶ. — Կը հաստատուի թէ Բորթ Արթուրի նաւատորմիղը յաճախ դուրս կ'ելլէ նաւահանգիստէն և կը ռմբակոծէ ճապոնական դիրքերը, բայց միշտ բերդերու պաշտպանութեան տակէն չի հեռանար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ընկերակցութեամբ Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցին Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Թ. էֆ. Ալաճալեմեանի և Գալուստ էֆ. Աթլըեանի, Պատրիարքարանէն յատուկ կառքերով Պէշիկթաշ մեկնեցաւ։ Երբ եկեղեցին մօտ հասան, հանդիսաւոր թափօրով դուռնէն ներս Սրբազնութիւնը դիմաւորեցին Վսեմ. Տրդատ պէյ Տատեան և Լեւոն էֆ. Փափազեան։ Ս. Պատրիարքը պահ մը հանգիստ առնելէ ետք նախագահեց իրիկուան եկեղեցական արարողութիւններուն և գիշերը հիւրասիրուեցաւ Ալաճալեմեան էֆ.ի բնակարանը։

Ն. Սրբազնութիւնը երէկ առտու հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց, խուռն բազմութեան մը ներկայութեանը։ Եկեղեցին այս առթիւ չքեղօրէն լուսազարդուած էր, և դպիրները առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Բժշկեան էֆ.ի շատ ներդաշնակ եղանակաւ մը կատարեցին Պատարագի արարողութիւնները։ Ցեառյ Հաւատոյ Նիւթ առնելով պերճախօս Սրբազանը, խօսեցաւ գեղեցիկ քարոզ մը, իրեն յատուկ յորդ բացատրութիւններով, և բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Եկեղեց. արարողութիւններէ վերջ Ն. Սրբազնութիւն առաջնորդուեցաւ Ալաճալեմեանց բնակարանը, ուր ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր ճոխ սեղան մը սարքուած էր։

*** Ս. Պատրիարք Հայրը դրամական նուէրներ ըրաւ տեղւոյն բարեսիրական մարմիններուն։

ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ քահանաներութեան անբաւականութիւնը, ինչպէս գրած էինք անցեալ օր, Ս. Պատրիարք Հայրը չեշտած և մէկ քանի նորընծաներ Մայր Եկեղեցւոյ վրայ քահանայ ձեռնադրելու մտադրութիւնը յայտնած էր։ Այս անգամ Մայր Եկեղեցւոյ քահանաները նիստ մը գումարելով, իրենց մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին նորընծաներու ապրուստի մասին, որ նախապէս իրենց մէջ անհամաձայնութեան մը պատճառ եղած էր և վերջնական որոշումի մը չյանգեցան։

ԵԶՄԻՐԱՒՆԷՆ վերջերս Պոլիս եկած էր Լեւոն Սարկաւագ որ մէկ քանի օր Արմաշի մէջ մնացած էր վարդապետ ձեռնադրելու համար։ Ցիշեալը Արմաշէ մեկնած ըլլալով և չուզենալով ո և է միջոց մը ապրուստի, հանած է սքեմը և գործարանի մը մէջ իբր պարզ բանւոր սկսած է աշխատիլ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ, Օգոստ. 20 թուով.— Տրապիզոնի մէջ ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ յոյժ փառաւոր կերպով կատարուեցաւ Վեհ. Սուլթանին բարեբաստիկ Գահակալութեան Տարեդարձը։ Առաւօտ ժամը 4 1/2ին Վիճակիս Նորընտիր առաջ. Տեղապահ Տ. Արիստակէս վրդ. Խաչատուրեան, իր հետ ունենալով Տ. Բարթողիմէոս խաչակիր աւագ քահանան և Տ. Ղեւոնդ Հայրը, ինչպէս նաեւ Գաւառ. Ժողովոյ Ատենապետ Խաչիկ Էլմասեան և Ա. քարտուղար Տիգրան Սարաֆեան էֆէնտիները, երկու բաց կառքերու մէջ բազմած փութացին կառավարական պաշտօնատունը և հոն՝ ի դիմաց Վիճակիս Հայ հաւատարիմ ժողովրդեան իրենց սրտագին շնորհաւորութիւնները բարեմաղթանօք մատուցին Վսեմ. Կուսակալ պէյին, յետոյ շնորհաւորական այցելութիւն ալ ըրին նաեւ Զինուորական հրամանատար փաշային, արժանանալով սիրալիր ընդունելութեան։

Իրիկունը ի մէջ այլոց Ազգ. Առաջնորդարանը շատ շքեղ լուսավառութիւն կատարեց։ Օսմ. դրօշներով և բազմաթիւ լապտերներով լուսազարդուած Առաջնորդարանի շէնքը, բոլոր անցորդներուն ուշադրութիւնը կը գրաւէր։ Գիշերը մեծ դրան առջեւ նուագախումբ մը Համիտիյէ քայլերգը հնչեցուց. ընդունելութեան մեծ սրահը կը գտնուէին Տեղապահ Ս. Հօր հետ, առաջնորդարանի հիւր Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեան, քահանայից դասը, վարժարանաց տեսուչը և տեղւոյն երեւելիները։ Լուսավառութիւնները տեւեցին մինչեւ գիշերուան ժամը

չօրս, ուրկէ վերջ ներկաները հեռացհետէ սկսան մեկնիլ։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ պատր. փոխանորդ Տ. Գրիգորիս վրդ. իր հրաժարականը մատուցած էր Պատրիարքարան։ Ս. Պատրիարք Հայրը հեռագրով մերժեց։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ և Նպաստից Յանձնաժողովը հրաւիրուած են վաղը նիստ գումարել։ Չորեքշաբթի օր ալ Քաղ. Ժողովը պիտի գումարուի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը կոնդակ մը յանձնած է երաժշտապետ Արամ էֆ. Քէչեանի որպէսզի, իր վերջերս հեղինակած և մանկապարտէզի աղոց յատուկ «Պարման դայլայլիկներ», անուն գրքին տպագրութեան ծախքը հայթայթելու համար բարեսէր ազգայիններու դիմելով հանգանակութիւն մը կատարէ։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ կը գրեն մեզի. — Կ. Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ իր մահկանացուն կնքող Սինանեան Նշան էֆ.ի մարմինը Դչ. գիշեր ժամը 7ին գիւղ ժամանեց։ Նաւահանգիստը կը սպասէին չբազմաթիւ բարեկամներ եւ ազգականներ։ 12 երիտասարդներ դագաղը իրենց ուսերուն վրայ առած փոխադրեցին իր բնակարանը։ Ըստ. ամբողջ գիւղը կիրակիի երեւոյթ մը առած էր, մերոնց բոլոր խանութները գոցուած էին իբրեւ յարգանք հանգուցելոյն համար, որուն Պարտիզակի եւ Իզմիտի թեմին մէջ ունեցած արժանիքը չատ լաւ եւ ճշմարտութեամբ բացատրուած էր Մանզումէի քանի մը տողերուն մէջ։ Հանգուցեալին մարմինը առաւօտեան ժամը 9ին եկեղեցի փոխադրուեցաւ յատուկ պատարագի միջոցին. եկեղեցին համակ լուսազարդուած էր եւ նմանը Պարտիզակի մէջ քիչ անգամ տեսնուած բազմութիւն մը խռնուած էր։ Դամբանականը խօսեցաւ Արմաշի Դպրեվանքին միաբաններէն Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. Գուշակեան, որ երկու օր առաջ գիւղ եկած էր։ Թուելով հանգուցեալին բարեմասնութիւնները, մանաւանդ իր գիւղին մատուցած ծառայութիւնները, միխթարութիւն մաղթեց, ի մէջ այլոց հանգուցեալին զաւկին՝ Յակոբ էֆ.ի, եղբօրը Միհրան էֆ. Սինանեանի, փեսաներուն ու բոլոր պարագաներուն։ Միւտիր Պէյը բոլոր իր պաշտօնեաներով եկեղեցի եկաւ, եւ մինչեւ գերեզմանատուն յուղարկաւոր գնաց։ Դագաղին առջեւէն պաշտօնեայ մը բարձր վրայ կը կրէր հանգուցեալին Պատուանշանը։ Մարմինը ամփոփուած էր Կ. Պոլսէն գնուած արծաթապատ դագաղի մը մէջ, զոր իր որդին եւ պարագաները եկեղեցիին նուիրեցին։ Կ. Պոլսէն յատկապէս գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը ղրկած էր Անդրէաս էֆ. Տ. Անդրէասեան։ Դագաղը հանգուցեալին տունին առջեւէն անցուցին, ուր սրտաճմլիկ տեսարաններ պարզուեցան։

ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Ստեփան էֆ. Ասատրեան Շբ. օր Արեւելեան Ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքս դարձաւ Եւրոպայէ ուր գացած էր Առեւտրական գործերով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
Տնտեսական Խորհրդոյ

Պալաթի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ սկսեալ 1898 սեպտեմբեր 1է մինչ 8 դեկտեմբերի 1902 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցուած և անոր յար և նման օրինակը յիշեալ եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես Թաղեցի ժողովրդեան, քսան և մէկ օրուան պայմանաժամաւ։

Կը հրաւիրուին պատուարժան Թաղեցիներն որ այդ հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ և է դիտողութիւն ունին, գրաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ՝ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, որմէ յետոյ՝ անլսելի պիտի մնայ որ և է դիտողութիւն։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՇԱՆՏԷՔ

Այսօր Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ պսակադրութեան հանդէսը Տեառ Ներսէս Կ. Զաքրեանի և Տ. Գրիգոր Ծ. վրդ. Աբարդեանի քեռորդի Օր. Վարդանուհի Յ. Զաքրեանի։ Պսակի արարողութիւններէն ետք ընդունելութիւնները տեղի պիտի ունենան Էսայեան վարժարանին մէջ։ Մեր խնդակցութիւնները։

ԹԱՏՐՈՆ

Մնակեան էֆ.ի Օսմ. տրամաթիք խումբը այս գիշեր Մագրիգիւղի Թատրոնը, ի նպաստ Տէր և Տիկին Պինէմէճեաններու Գամելիազարդ տիկին 5 արար և մէկ արար զաւեշտ։

Տես Խաչիկ Խաչատուրեանի պարի ծանուցումը Չորրորդ էջը։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷԻՆ ՇՆՈՐՀՈՒՄԸ

Կ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ Սագըզ Աղաճի Պատրիարքանիստ Ս. Աստուածածին եկեղեցին կանուխէն լեցուած էր երկսեռ խուռն բազմութիւնով մը, Կ.-Պատրիարք Պօղոս Պետրոս Սապպաղեանի օրհնութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու փափաքով։

Տաճարին մեծ դուռնէն մինչեւ ներս աւագ խորանին առջեւ պարսկական թաւ գորգեր փռուած էին։ Աւագ խորանը և կողմնակի չորս խորանները չքնղապէս զարդարուած էին և ամբողջ սիւները կարմիր պաստառներով ծածկուած։ Եկեղեցիին դասը յատկացուած էր օտարազգի հոգեւոր պետերու ներկայացուցիչներուն և ներկայ եպիսկոպոսներուն։ Դասին ձախակողմը կը գտնուէր Կ. Պատրիարքին աթոռը չքեղ ամպհովանիի մը տակ։ Ամէն կողմ չքեղութիւն և այս ամէնուն վրայ լոյսի հեղեղ մը որ՝ կեդրոնի հսկայ ջահէն կը մաղուէր վար, աւելցնելով փայլը հանդէսին վեհութեան։

Դասին ճիշդ եռեւը Թաւշապատ թիկնաթոռներ և աթոռներ կարգաւ չարուած էին, օտար բարձրաստիճան հիւրերու և Հայ-Հռոմէականաց երեւելիներուն համար։ Իսկ քովնտի յատուկ տեղ մը պատրաստուած էր մամուլին ներկայացուցիչներուն և ասոնք ամէնը իր իսկ ձեռքովը յարդարած էր Հ. Անտօն վրդ. Մէրճիմէքճեան։

Ժամը 3ին տակաւ սկսան հասնիլ հիւրերը, որոնք հիւրամեծարներուն կողմէ կ'առաջնորդուէին իրենց տեղերը։ Հիւրամեծար կարգուած էին Հ. Այճեան վրդ., Թերթիս աշխատակից Գէորգ էֆ. Տիրացուեան, Յարութիւն Ոսկեան, Ժան Աբէլ, Բօլ Սրապեան, Գրիգոր Հաճիպիար, Յովսէփ Քէօսէեան, Խուրաճեան եղբարք և Ռուբէն Խաչիկեան էֆէնտիները։

Դասին մէջ կային մօնսէնեօր Պորկօմանէրօ և քարտուղար Տօն Քօլարօ, Յունաց Պատրիարքին կողմէ բարձրաստիճան եկեղեցական մը, Պուլկարաց Էկզարքին փոխանորդը, Մելքիթներու Պատրիարքին կողմէ՝ Պոլսոյ փոխանորդ Միքայէլ արք. Շէքէիմ, եպիսկոպոսի մը հետ, Քաղդէացիներու պատր. փոխանորդը, Քաթօլիկներու ժողովըրդապետը, Լազարիսթներու ժողովրդապետը, Կուրճիներու մեծաւորը, Ս. Փրկիչ եկեղեցիին մեծաւոր Յովսէփ Ծ. վրդ. Աբիկեան, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մեծաւոր Պօղոս Գեր. Գաբրիէլեան, և ուրիշ բազմաթիւ կղերականներ այլեւայլ դաւանութիւններէ։ Հայոց Պատրիարքարանի կողմէ ներկայացուցիչ չէր ղրկուած, միայն Կրօն. Ժողովին անդամներէն Տ. Կարապետ Ա. քահանայ Սեթեան ներկայ էր ինքնաբերաբար։ Իսկ հրաւիրեալներուն մէջ կ'երեւային Դատական և Կրօնական գործոց նախարարին կողմէ կրօնից տեսչի օգնական Պէհա պէյ, ոստիկանական քննիչ Լըֆուլօն պէյ, ֆրանսական դեսպանատան Բ. Թարգմանը և հիւպատոսարանի Ա. քարտուղարը, աւստրիական դեսպանատան խորհրդական Պառօն տը Սթիրցիա և հիւպատոսարանի կցորդ Ալէքսանտր տը Բրօպիցէա, Միացեալ Նահանգաց դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Ալէքսանտր Կարճիուլօ, գերման հիւպատոսարանի Ա. քարտուղար Մ. Ռ. Պուինտէլ, իտալական հիւպատոսարանի կցորդ Մ. Մէնցինկէր Բաւունէնթալ, Սպանիոյ դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Բէտրօ Զիկալօ, Հելլէն դեսպանատան Թարգմաններէն Տօքթ. Եանօթալօ, ռուսմանական դեսպանատան խորհրդական և Ա. Թարգման Մ. Լահայլ, Հօլանտայի դեսպանատան Ա. Թարգման Մկրտիչ էֆ. Կարապետեան, Պելճիքայի հիւպատոսարանի Ա. Թարգման Պառօն տը Հիւպչ, Պարսից դեսպանատան Բ. Թարգման Մէհմէտ Ալի Խան, Պուլկար գործակատարի օգնական Մ. Մանոլէֆ։ Նաեւ Տօքթ. Նաֆիլեան փաշա, Ապտիւլքէրիմ փաշա, Էտուարտ պէյ Տիւզ, Սաքըզ Արմենակ, Ալլահվէրտի Ներսէս, Մըսըրլը Միչել, Քեռովբէ Ազնաւոր, Գրիգոր Խոլըեան, Երզնկեան Միհրան, Մինաս Կամսար, Թընկըր Սիմոն, Յովսէփ Թօրոսեան, Վէնսան Քասապեան, Անտօն Քէօսէեան, Ալեքսանդր Փանոսեան, Եաքութ պէյ, Յովսէփ Շէհրլեան, Գրիգոր Ոսկեան, Գրիգոր Սէլիմիքճեան էֆէնտիները և ուրիշ բազմաթիւ հրաւիրեալներ։

Ժամը 3½ին Տ. Պօղոս Պետրոս Սապպաղեան Սրբազան հանդիսաւոր Թափօրով առաջնորդուեցաւ Տաճար։ Թափօրին առջեւէն կ'երթային երգեցիկ դպիրները ծանրագին չապիկներով։ Յետոյ զոյգ զոյգ և զգեստաւորուած կուգային հետեւեալ արք-եպիսկոպոսներն և եպիսկոպոսները. Աւետիս Արփիարեան, Սահակ Հաճեան, Օգոստինոս Սայեղեան, Յուսիկ Կիւլեան, Ներսէս Ճնտոյեան, Մատթէոս Սիւլեան, Կղեմէս Ղազարոսեան, Յովհաննէս Մուրատեան, Կարապետ Քիւրեան, Միքայէլ Խաչատուրեան և Անդրէաս Չէլէպեան։ Իսկ Աբիկեան գերապայծառ բացակայ էր հիւանդութեան պատճառաւ։ Եպիսկոպոսներէն անմիջապէս վերջ կուգար Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Ս. Եպս. պարզ հագուստով առանց չաթալ.թագի և չուրջառի։ Հանդիսաւոր Թափօրը ուղղուեցաւ Աւագ Խորան ուր նախապէս աթոռներ դրուած էին։ Հոն եկեղեցականները սկսան կարդալ շարականներ և Փոխանորդ Սրբազանը ընդունուած բանաձեւով հարցումներ ուղղեց Կ. Պատրիարքին, որոնց ամէնուն ալ Ն. Սրբազնութիւն «Այո»ներով պատասխանեց։ Շարականներէ և աղօթքներէ վերջ իր եկեղեցական սքեմը հանելով, կարմիր պատմուճանովը ձգեցին Կ. Պատրիարքը։ Յետոյ ապաաշխարհական վարդապետներ հագցուցին պատրիարքական չքեղ Պատարագի զգեստը. այս միջոցին վարդապետ մը արծաթ ափսէի մը վրայ դրուած կարմիր քօղը բերաւ։ Պատրիարքը ծունկ չոքեցաւ և ամբողջ եպիսկոպոսները շրջապատեցին զայն։ Տ. Արփիարեան Սրբազան յետոյ ափսէին մէջէն առաւ քօղը և ձգեց Կ. Պատրիարքին գլխուն, որով Սապպաղեան Սրբազան հռչակուեցաւ Տ. Պօղոս Պետրոս ԺԲ. Կ. Պատրիարք Հայ-Հռոմէականաց։ Յետոյ ոտքի ելաւ նորընտիր Կ. Պատրիարքը, ձեռքը բռնած Պատրիարքական գաւազանը և իր երկու կողմը ունենալով Ճնտոյեան և Կիւլեան եպիսկոպոսները, առաջնորդուեցաւ Աթոռը։ Երբ սանդուղներէն ելաւ դողդոջ ձեռքերովը իր անդրանիկ օրհնութիւնը տուաւ ներկայ խուռն բազմութեան և ողջագուրուեցաւ ամբողջ եպիսկոպոսներուն և միւս բոլոր օտար կղերականներուն հետ, որոնք փոխադարձաբար Ն. Սրբազնութեան աջը կը համբուրէին։

Աջահամբոյրէն ետք նորընտիր Կ. Պատրիարքը դարձեալ առաջնորդութեամբ Ճնտոյեան և Կիւլեան եպիսկոպոսներու Խորանին առջեւ ելաւ և սկսաւ ձայնաւոր Ս. Պատարագի արարողութիւնը։ Երգեցողութիւնները խիստ ներդաշնակօրէն տեղի կ'ունենային, առաջնորդութեամբ դպրապետ Ներսէս էֆէնտի Խիւտավէրտեանի։

Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ Տ. Սապպաղեան Սրբազան, իր Պատրիարքական Աթոռէն կարդաց ղըբաւոր բանախօսութիւն մը, որով կ'օրհնէր ժողովուրդը և կը խոստանար կրցածին չափ գոհացնել տալ իր հաւատակութեան հոգեւոր պէտքերուն։ Վերջը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, որուն ներկաները ձայնակցեցան ամէնքով։

Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Յովսէփ էֆ. Շէհրլեան կարդաց թուրքերէն բանախօսութիւն մը Վեհ. Կայսեր Թանկագին կենաց համար աղօթքներ ընելով։

Եկեղեցական արարողութիւնները աւարտած ըլլալով ներկայ օտար բարձրաստիճան հիւրերը իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելով և Ն. Սրբազնութեան աջը համբուրելով մեկնեցան։ Յետոյ դարձեալ կազմուեցաւ Թափօրը և Տ. Սապպաղեան ծերունազարդ Կ. Պատրիարքը առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի դահլիճը։

Այն միջոցին երբ Կ. Պատրիարքը դուրս կելլէր Տաճարին դռնէն, նուագախումբը սկսաւ հնչեցնել Համիտիյէ քայլերգը, և բազմութիւնը երեք անգամ «Փատիշահըմ չօք եաշա» գոչեց։

ԿԱՅՍ. ՖԵՐՄԱՆԸ

Երբ Տ. Պօղոս Սապպաղեան Պատրիարք դահլիճ հասաւ հոն զինք ընդունեց Կրօնից Տեսուչի օգնական Վսեմ. Պէհա պէյ, — որ արարողութիւններէն առաջ եկած էր արդէն և ներկայ գտնուած էր եկեղեցական արարողութեանց, — ի ձեռին ունենալով Կայս. Բարեհաճ Ֆէրմանը, որով Վեհ. Սուլթանը կը հաստատէր Տ. Սապպաղեան Հայրը, իբր Կ. Պատրիարք Հայ-Հռոմէականներու։ Պատրիարքը ձեռնամած և յոտնկայս ընդունեց Կայս. Ֆէրմանը և սրտաբուխ մաղթանքներ ըրաւ Կայս. արեւշատութեան համար։ Ուրախութիւնը և ոգեւորութիւնը մեծ էր այս շնորհին առթիւ։ Ամէն կողմէ խնդակցութիւններ և կրկնակի շնորհաւորութիւններ կուղղուէին նորընտիր Պատրիարքին որ յուզուած այս համակրանքի ցոյցերէն, հազիւ կրնար պատասխանել անոնց։ Յետոյ ճառեր կարդացին Պատ. փոխանորդ Արփիարեան եպս., Հայր Գաբրիէլ վրդ. Մէնէվիշեան, — որ ի մէջ այլոց Պատրիարքարանի յատուկ Կրօնական Թերթի մը պէտքը և գրականութեան մշակման տրուիլը կը խնդրէր, — Կարապետ վրդ. Պատուհասեան, Կամիտաս վրդ. Աբակեան, որոնք կը շնորհաւորէին նորընտիր Պատրիարքը և բարեմաղթութիւններ կընէին Վեհ. Կայսեր համար։

Բանախօսութիւններէն վերջ ներկաները սկսան տակաւ մեկնիլ, երբ դեռ վարը բակին մէջ նուագախումբը ուրախական կտորներ կը նուագէր։

⁂ Խմբագրութիւնս իր ջերմ շնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ թէ՝ Ն. Բարձր Սրբազնութեան Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեանի և թէ Հայ-Հռոմէական հասարակութեան, Կ.Պատրիարքական այս բարեդէպ ընտրութեան և օրհնութեան առթիւ։

Երէկ, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսը Հրանտ և Լեւոն Ասատուր էֆէնտիներու եղբայր Յակոբ էֆ. Ասատուրի։ Եկեղեցիին ջահերը վառուած էին և կեդրոնը, Թաւշեայ ծանրագին ծածկոցին տակ, դագաղը դրուած էր մահաբեմին վրայ, շրջապատուած կերոններէ։ Յուղարկաւորական արարողութիւնները սկսան ժամը 4½ին նախագահութեամբ Բերայի Թաղականաց Տ. Հմայեակ Ա. Եպս. Դիմաքսեանի, որուն աջընթեր կը գտնուէին Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան և Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեան։ Ներկայ էին նաեւ Վահան Ծ. Վրդ. Տ. Մինասեան, Բաբգէն Վրդ. Կիւլէսէրեան և Մարկոս Վրդ. Գարագաշեան, Բերայի քահանայից դասը ամբողջովին։ Եկեղեցին լեցուած էր խուռն և ընտրեալ բազմութիւնով մը Պոլսոյ առեւտրական, փաստաբանական, բժշկական դասէն, ծանօթ գրագէտներ, խմբագիրներ և ուսուցիչներ, ամէնքն ալ յորդողներ և ծանօթներ Ասատուր ընտանիքին։ Եկեղեցական արարողութիւնները սրտառուչ եղանակով կատարուեցան դպիրներու և երգեցիկ մանուկներու ընկերակցութեամբ, որմէ ետք դագաղը դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն և մասնաւոր մեռելակառքի մը մէջ դրուեցաւ։ Բակին մէջ, բոլոր յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին եղբայրներուն, Հրանտ և Լեւոն Ասատուր էֆ.ներուն։ Յուղարկաւորներուն ստուար մասը, յետոյ, կառքերով ուղեկցեցաւ մեռելակառքին, որ հանգուցեալին մարմինը փոխադրեց Պալըգլըի գերեզմանատունը։ Հոն, գերեզմանական վերջին կարգը կատարուելով, Յակոբ էֆ. ամփոփուեցաւ ընտանեկան յատուկ դամբարանին մէջ։

⁂ Յակոբ էֆ.ի մահը ցաւագին անակնկալ մը եղաւ. հանգուցեալը, Ուրբաթ իրիկուն Կըզըլի չոգենաւէն ելլելուն, կամուրջին վրայ յեղակարծ տկարութիւն մը զգաց և անմիջապէս գետին գլտորեցաւ։ Ամէն կողմէ հասան և զայն փոխադրեցին մօտակայ դեղարան մը, ուր դժբաղդաբար բժիշկները յայտարարեցին թէ չնչերակի խզումէ յանկարծամահ եղած էր Յակոբ էֆէնտի։ Այս միջոցին հոնկէ կ'անցնէր Հրանտ էֆ. Ասատուր, բոլորովին անգիտակ դժբաղդութեան։ Երբ դեղարանին առջեւ բազմութիւնը կը տեսնէ, կը հետաքրքրուի և կը մօտենայ։ Սոսկալի կ'ըլլայ զուգադիպութիւնը, երբ կը տեսնէ անշնչացած դիակը իր եղբօր, որ տարածուած էր դեղարանի պաշտօնեաներուն բազուկին վրայ։ Յակոբ էֆ. քաջ դաշնակահար էր և իր տաղանդը գնահատուած էր Բերայի բարձր դասու շրջանակին մէջ։

⁂ Խմբագրութիւնս, այս ցաւալի մահուան առթիւ, իր անկեղծ ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալին վշտահար քրոջ Օր. Կալինիկի և եղբայրներուն՝ Հրանտ և Լեւոն էֆ.ներու։

Օր. Կալինիկ Ասատուր, Տէր և Տկն. Հրանտ Ասատուր և զաւակունք, Լեւոն էֆ. Ասատուր և Մերուն էֆ. Գրիգորեան իրենց սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ԱՍԱՏՈՒՐԻ յուղարկաւորութեան, և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ անցեալ Յուլիս ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Մեծ. Գրիգոր էֆ. Զիլինկիրեան 20, Սարգիս էֆ. Չէթինեան Սիվրիհիսարցի 20, Ազն. Մարիամ Գրիգորեան 20, Ազն. Միչըն Հաւուզ ի Գումգաբու 20, Մեծ. Մինաս էֆ. Սագաեան 20, Մեծ. Մարգար էֆ. Շահպազեան 20, Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Թորոսեան Սիվրիհիսարցի 20, Ազն. Օր. Արուսեակ Գազանճեան 20, Մեծ. Կարապետ էֆ. Խաչիկեան Սիվրիհիսարցի 20, Մեծ. Մհր. Յակոբ էֆ. Պիզմէնեան Սիվրիհիսարցի 20, Մեծ. Խաչատուր էֆ. Երէլէկեան 20, Մեծ. Սարիմ էֆ. Կարապետեան 12.50, Մկրտիչ էֆ. Գրիգորեան ի Պուրտուր 12, Մեծ. Սեդրակ էֆ. Տիլսիզեան 10.75, Գրիգոր Մազուլեան 9.50, Պայէնց գրատուն 6, համագումար 2183.50 ղրուշ,

(Կնիք)

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

10 Սեպտ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98	95
Րէժի (Tab. Turcs)	387	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	87	60
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123	—
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	579	—
Թրանսվալ (Transvsal)	94	—

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Թէպրիզ պաշ չէհպէնտէրլիկինէ՝ Կէրչ չէհպէնտէրի սաաս. Րէմզի պէյ էֆ.

Կէրչ չէհպէնտէրլիկինէ՝ Պուլկարիսթան գոմիսէրլիկի ուժաւրը Թիճարէթ միւտիրի Իզզ. Մինիֆ պէյ,

Պուլկարիսթան գոմիսէրլիկի ուժաւրը Թիճարէթ միւտիրլիյէթինէ՝ Վըանիս չէհպէնտէրի Իզզ. Ճէվատ պէյ Թային պույուրուլմուշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Ինկիլթերա տէվլէթը Ֆէխիմէյինին Պահրը Սէֆիտ աօնանմասը պաշ գօմանտանը էսալէթլու ամիրալ Սըր Գոմփթըն Տօմլիլ ճէնապլէրինէ մուրասսա Մէճիտի նիշանը զիշանը իհսան պույուրուլմուշտըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԾՈՎԱԿԱԼ ՏՈՄԼԻԼԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ. — Ինչպէս գրեցինք, Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին ընդհանուր հրամանատար ծովակալ Տոմլիլ և Սպայակոյտը մեծ համազգեստով և իրենց շնորհուած պատուանշանները կախած, ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեանց։ Սէլամլըքէն վերջ ծովակալը, երկու գեր-ծովակալները և անգլիական դեսպանը պատիւը ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան ընդունուելու։ Անգլիացի հիւրերը դիտեցին զօրահանդէս մը, զոր կատարեցին Սէլամլըքի արարողութեանց ներկայ եղող զօրքերը։ Ծովակալը իր գտած ընդունելութեան համար ջերմ երախտապարտութիւնը յայտնելէ վերջ Վեհ. Սուլթանին, մեկնեցաւ հետեւորդներովը։ Նոյն իրիկուն ծովակալ Տոմլիլ սեղան մը տուաւ իր Սըրբըայզ զրահանաւին մէջ, ի պատիւ հիւրամեծար Հիւսնի փաշայի։ Ճաշէն ետք Հիւսնի փաշա և օսմ. միւս հիւրամեծարները մեկնեցան, հրաժեշտ տալով։ Նախ Թայմ չոգենաւը մեկնեցաւ ժամը 11 ու կէսին իսկ Սըրբըայզ 1ին մօտ ճամբայ ելաւ դէպ ի Մարմարա։ Նաւահանգիստ գտնուող կայս. Էրթողրուլ, Սթամպուլ և Իզզէտտին չոգենաւերը և Ուլթարիս պահականաւը զինուորական պատիւներ ընծայեցին ծովակալին նաւին։ Սըրբըայզ երբ Տարտանէլէն կ'անցնէր ողջոյններ փոխանակեց բերդերուն և օսմ. մարտանաւերուն հետ։

ԹՈՒՐՔԵՒԳԵՐՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ, Բրուսիոյ առեւտրական նախարարը 60ի չափ ճարտարարուեստի գործարանատէրներու և մեծ վաճառականներու հետ, առաջիկայ հոկտեմբերին Արեւելք պիտի ճամբորդէ, Պոլսոյ և ուրիշ օսմ. կարեւոր քաղաքներու ճարտարարուեստին և վաճառականութեան մասին քննութիւններ կատարելու համար։ Սապահ, այս առթիւ հետեւեալը կը գրէ. — Մեզի համար վերջին ծայր գոհունակութեան առիթ մըն է աս, քանի որ Բրուսիոյ առեւտրական նախարարին 60 հետեւորդներով Պոլիս գալը, երկու երկիրներու միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները ընդարձակելու պատճառ պիտի ըլլայ, որովհետեւ անոնք կ'ուզեն ուսումնասիրել այս զարգացման միջոցները և մեր երկրին մէջ դեռ թաքուն մնացած բնական մեծ հարըստութեանց մասին մօտէն իրական գաղափար մը կազմել։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՆ ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒՄԸ. — Վոսփորի եւրոպական եզերքի բնակչութիւնը կ'աւելնայ. և որովհետեւ ժամը 12էն անդին ոև է փոխադրութեան միջոց չկայ, ժողովուրդը այս դժուարութենէն ազատելու համար, որոշուեցաւ Ղալաթիա-Օրթաքէօյ թրամուէյի գիծը երկարել մինչեւ Ռումէլի Հիսար, Դուրու Չէշմէի, Արնաւուտգիւղի և Պէյքէքի ճամբով։ Այս մասին յատակագծերը և այլ թուղթերը յանձնուեցան պատկանեալ Պաշտօնարանին։ Երբ թրամուէյը շինուի, ուշադրութիւն պիտի դարձուի նաեւ ծովեզերքի քարափներուն շինութեան գործին։ Թերթերը գովեստով կը խօսին այս ձեռնարկին համար և կ'առաջարկեն որ փոխադրութեան գինները դիւրամատչելի ըլլան։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ. — Բ. Դրան մէջ կազմուած այս յանձնաժողովը, որոշուած գործադրութեանց Բարձրագոյն Հաճութեան համաձայն կատարուելուն համար, խնդրեց Մեծ-Եպարքոսութենէն որ, գաւառներէն ղրկուելիք տեղեկութիւնները փութացուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Բեթերսպուրկի Պուլկար դիւանագիտական գործակատար Մ. Սթանչէֆ Մաճառստան գնաց, տեսակցելու համար Ֆէրտինանտ իշխանին հետ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ, ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ եւ ասոնց նման հանրօգուտ հաստատութեանց ընկերութիւնները իրենց գիծին ապահովութեան համար, անձրեւներու, հեղեղներու և յորդումներու դէմ թումբեր կը շինեն և կամ ճախճախուտ տեղերը կը չորցնեն իրենց ծախքով։ Ձեռնհաս նախարարութեան հարցուեցաւ թէ, թումբ շինուած կամ չորցուած գետինները, որոնք նոյն Ընկերութիւններուն ձեռքը կը գտնուին, երբ իրենց տէրերուն կողմէ պահանջուին ի՞նչ պէտք է ընել։ Պատասխանուեցաւ թէ, այդ Ընկերութիւնները իրաւունք չունին գրաւելու նոյն գետինները, և եթէ ծախք ըրին իրենց օգտին համար էր, հետեւաբար հողատէրը միշտ հողատէր է։ Իսկ այն պարագային, երբ ծախքերը չատ աւելի են գրաւուած գետնին արժէքէն, այն ատեն, Ընկերութիւնը դատարան կրնայ դիմել իր իրաւունքները պաշտպանելու համար։

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԻՐԱԿԸ. — Հեռագրական էնֆօրմասիօն գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Թօմի արքեպիսկոպոս մօնսէնեօր Բամիլի, Պոլսոյ Պապական նուիրակ կարգուած է, հանգուցեալ Պօնէթթիի տեղ։

ՖԷՍԻ ՍԷՆՏԻՔԱՆ. — Վիեննական թերթերը զրոյց մը կը հրատարակեն, որուն համաձայն, ֆէսի գործարանները անցեալ 1903—4 շրջանին համար 10% շահաբաժին պիտի տան։ Նախորդ տարուանը 9 էր։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ. — Ռէժին կը պատրաստէ վերջին շրջանին հաշուեկշիռը։ Շահաբաժինը չէ որոշուած։ Անցեալ տարի 18 ֆր. էր։ Թէեւ այս տարի ոմանք 20 և կամ 18 հաշւեցին, բայց 19 ֆրանք կը կարծուի առայժմ։

ՄԵԼՔԻՏՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ. — Աղեքսանդրիոյ, Երուսաղեմի և Անտիոքի Մելքիտ Յոյներու Պատրիարք Տ. Քիրիլլոս Շիքա ուրբաթ օր երեք մետրապոլիտներով Պոլիս հասաւ Եգիպտոսէ։ Պատրիարքը ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց և սեննեկապետներու միջոցաւ արժանաւ կայս. մեծարանաց։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ. — Պրուսայի մէջ բացուած Կայս. Թանգարանի մասնաճիւղին հնութեանց մէջ կան 470 հատ արծաթ և ոսկի օսմ. հին դրամներ, Հռոմէական և Բիւզանդական դրամներ, քրիստոսէ 2500 տարի առաջ գրուած արձանագրութիւն մը, ուրիշ հնօրեայ վերտառութիւններ, Վեհ. Սուլթանին նուիրուած Թանկարժէք նկար մը, աշտանակներ, գեղօրներ և արձաններ։

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ. — Շաբաթ օր Հրէից 5665րդ տարեգլուխը ըլլալով Պանքաները և Պորսան գոց էին։

Կարդալ Դ. Երես «Ինիօն»
Ապահովագրական Ընկերութեան ազդը

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները. —

ԲԱՐԻԶ, 11 Սեպտ. — Զօր. Քուրոբաթքին կը տեղեկացնէ թէ, Քուրօքի մեծ գործունէութեան մէջ է Մուքտէնի հիւսիս արեւելեան կողմը և մարէշալ Օյամայի զօրքերը կը հաշուէ 400,000։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ծովակալ Ուխթօմսքի պատերազմական ատեանի մը առջեւ պիտի քաշուի, Բորթ Արթուր չդառնալու հրամանին անհնազանդած ըլլալուն։

—Միքատօն Մանչուրիոյ կուսակալ անուանեց զօր. Հուցէկովան։

—Թոքիոյի անգլիական զինուորական կցորդ զօր Նիշօլսըն, որ հիւանդ է հրաժարեցաւ։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսական քանի մը մարտանաւեր հասան Քանարեան կղզիները և ածուխ առին իրենց սպասող փոխադրանաւերէ։ (Պալթիկի առաջին նաւաբաժինն է աս, որուն մեկնումը ամիս մը առաջ ծանուցուեցաւ)։

—Իշխան Ֆուշիմա պիտի այցելէ Սէն Լուիի ցուցահանդէսը, երբ ներկայացուցիչ Միքատոյի։

«Ատամնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»
Կարդալ Դ. Երես

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 144

Երկու Որբուհիները

ՎԷՊ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ — Թարգմանիչ
ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ — ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԹՇՈՒԱՌԸ

Բժիշկը խորազնին ակնարկով մը քննեց նոյն տեղը, և ուրախութեան բացագանչութիւն մը արձակելով,

—Ուրեմն, գոչեց, նոր ապացոյց մըն ալ ձեռք ձգեցի թէ այս կարգի նշանները ժառանգական են և չեն կրնար երբեք ջնջուիլ ժամանակի անցմամբ կամ ուրիշ ո՛ և է պատճառով։

Բժիշկին խօսքերը ցնծութեան բարերար ճառագայթ մը ցոլացուցին տարաբախտ հօր դէմքին վրայ, բայց նորէն անճարելի եղաւ մտքէն վանել անողոք իրականութիւնը, որ իր բոլոր սեւ գոյներովը կը պատկերանար միշտ իր աչքերուն առջեւ։

Բայց այս միջոցին տեսարանը մէկէն ի մէկ փոխուեցաւ։ Լուիզ յանկարծական կերպով երեւցաւ դրան սեմին վրայ, մազերը ցիրուցան, շնչասպառ և պատանքի պէս ճեր ճերմակ։

Տօգթէօռ Ժէռվէ, որ իր այս գիւտին վրայ մեծապէս կը հրճուէր,

—Հիմա համոզուեցաք, անանկ չէ՛, սիրելի՛ Էտուարտ, աղաղակեց յաղթական ժպիտով մը։ Ես այսուհետեւ միշտ պիտի պնդեմ թէ այս երիտասարդը ձեր զաւակը չէ՛, քանի որ չի կրեր իր վրայ Լիւսըռօլներու պիսակը...։

Լուիզ, որ մինչեւ սենեակին մէջտեղը առաջացած էր լուռ ու անձայն, հիմա յուզումէն խելայեղ և դալկադէմ,

—Ա՛հ, հեծեց աղիողորմ ձայնով մը, Տօգթէօռ Ժէռվէ իրաւո՛ւնք ունի, այս երիտասարդը Լիւսըռօլներու զաւակը չէ...։

Պարոն Լիւսըռօլ սոսկման ճիչ մը արձակեց և Լուիզի քով վազելով,

—Լուի՛զ... Լուի՛զ, կակազեց, ճի՞շդ է... ճի՞շդ է...։

—Այո՛, ճի՛շդ է, կրկնեց թշուառ մայրը, հազիւ կրնալով ոտքի վրայ կենալ։ Այս իրիկուն ամէն բան պիտի յայտնեմ ձեզ, և, ծնրադիր, ներողութիւն պիտի հայցեմ։ Բայց այս վայրկեանիս ձգեցէք զիս, ձգեցէք որ իմ կսկիծս, իմ սո՛ւգս լամ...։

Ու, այլ եւս չկրնալով դիմադրել այնքան ուժգին հարուածի մը, վշտաչարչար մայրը սկսաւ լալ դառնապէս։

Տօգթէօռ Ժէռվէ, որ ամէն բան գուշակած կ'երեւէր, Լուիզի մօտեցաւ յամրաբար, և ցած ձայնով,

—Լուի՛զ, մրմնջեց, չեմ ուզեր ձեր գաղտնիքին թափանցել, բայց ըսէ թէ ո՛վ է այս երիտասարդը։

—Զաւա՛կս է, տօգթէօ՛ր, զաւա՛կս է, գոչեց Լուիզ դառնակսկիծ շնչառով մը, կեանքիս միակ սէ՛րը, միակ յո՛յսը, միակ մխիթարա՛նքը...։

Եւ, յուզումէն ու ցաւէն տենդագրգիռ, աչուըները արցունքի թանձր մշուշով մը պատած, բուռն թափով մը նետուեցաւ Լուիի ցուրտ դիակին վրայ, իր դողդոջ բազուկներովը գրկեց զայն ու անոր դէմքը պարուրեց անկուշտ սիրոյ մը խօլ համբոյրներովը, որոնցմով ոգեւորել կը ջանար կարծես իր սրտին այդ վաղաթարշամ ծաղիկը։

Այս սրտաճմլիկ տեսարանը, ուր խոցոտած սրտի մը ամբողջ տառապանքը կը խտանար, մեծ այլայլութիւն առաջ բերաւ բոլոր ներկաներուն մէջ, որոնք մարմարեայ արձաններու պէս քարացած կեցած էին։

Խռովարար Լիւսըռօլ շատ աղօտ կերպով մը սկսած էր ըմբռնել իրականութիւնը, և աչքին ծայրովը Տօգթէօռ Ժէռվէի կը նայէր, պաղատալից ու արտօսրազօծ աչքերով։

Բժիշկը, որ Լուիզի վրայ մեծ համարում ունէր, իսկոյն Լիւսըռօլի մօտենալով,

—Մի՛ յուզուիք, սիրելի՛ս, ըսաւ անլսելի կերպով ցած ձայնով մը, իրիկուան ամէն բան պիտի բացատրէ ձեզ Լուիզ։ Հիմակուընէ մի՛ կասկածիք իր ուղղամտութեան վրայ։

—Բայց եթէ իր զաւակն է այս, ո՞ւր է մերինը, գոչեց Լիւսըռօլ անհամբերութենէն եռալով։

—Ինչպէս որ ըսի, յարեց բժիշկը նոյն հանդարտ շեշտով, անհանգստանալու պատճառ մը չունիք։ Քանի մը ժամ վերջը պիտի յայտնուի ձեզ ամէն բան, և այն ատեն պիտի հասկնաք անշուշտ թէ ի՛նչ եղած է նաեւ ձեր զաւակը։

Տօգթէօռ Ժէռվէ բռնեց Լիւսըռօլի ձեռքէն, ու գրեթէ բռնի, քաշեց դէպի դուրս տարաւ։ Բայց, դռնէն դուրս ելլելու պահուն, յանկարծական յղացում մը ունենալով, ոստիկանապետին դարձաւ, և խիստ փափկանկատ քաղցրութեամբ մը,

—Տէր ոստիկանապետ, ըսաւ, կը ճանչնամ ձեր պաշտօնին մեծութիւնն ու դժուարութիւնը, բայց Լիւսըռօլ ընտանիքին անունով կը խնդրեմ որ, եթէ կարելի է, հոս ձեր առջեւ անցած պարագաները չարձանագրէք ձեր քննութեան տեղեկագրին մէջ։ Այս իրիկուն խոստովանութիւն մը տեղի պիտի ունենայ և խնդիրը պիտի լուսաբանուի կատարելապէս։ Եթէ Դատական իշխանութեան օգտակար կէտ մը ըլլայ, անմիջապէս կը հաղորդեմ զայն ո՛ւր որ պէտք է։

—Ցարգելի՛ Տօգթէօռ, պատասխանեց պաշտօնատարը գլխովը խոնարհելով, գիտէք արդէն թէ Արդարութեան պարտքն է միայն ճշմարտութիւնը երեւան հանել և յանցաւորները պատժել։ Քանի որ յանցաւորը մեր ձեռքն է այսօր և իր նպատակն ալ ճշտուած, ինծի չի՛ վերաբերիր գիտնալ թէ գործէն դուրս ի՛նչ անցքեր կամ ի՛նչ խնդիրներ կան։ Ուստի, կրնաք վստահ ըլլալ թէ իմ դատաւորական իրաւասութեանս չպատկանող պարագաներ իսպառ հեռու կը մնան իմ պրպտումներէս, և թէ գիտեմ յարգել ընտանեկան գաղտնիքները։

Ու սեղանին վրայէն վերցնելով թղթապանակը և միւս առարկաները, վեհանձնաբար բժիշկին երկնցուց։

Լիւսըռօլ և Տօգթէօռ Ժէռվէ շնորհակալութեան քանի մը բառ թոթովեցին, և ապա բժիշկը [illegible] ելաւ սենեակէն, իր բարեկամին թեւը մտած։

Լուիզ կը շարունակէր դեռ լալ և համբոյրներով օծել իր զաւկին փայտացած դիակը, աչքերը արցունքէն ուռած և սիրտը անհուն փոթորիկի մը պէս փրփրուն։

(Շարունակելի)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՃ
ԱՅՆԹԱՊ

Հաստատութիւնս ունի մէկէ մինչեւ եօթը տարի տեւող դասընթացքներ Քրիստոնէական Կրօնքի, Բնագիտութեան, Զափագիտութեան, Կենսաբանութեան, Պատմութեան, Իմաստասիրութեան, Տնտեսագիտութեան, Օսմաներէնի, Հայերէնի, Անգղիերէնի, Ֆրանսերէնի, Նոր կտակարանի, Յունարէնի և Երաժշտութեան։ Տարեթոշակն է 9 և 10 Օսմ. ոսկի։ Ցայտագիրներ կը ղրկուին ձրի, երբ խնդրուին Տնօրէնութենէն։ Ցառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպ. 14ին։ Բոլոր ուսանողները ներկայ գտնուելու են այդ օրը կամ այդ օրէն առաջ։ Նորեկ և «պայմանեալ» (միւս անգամ քննելի) ուսանողներ իրենց քննութիւններն աւարտելու են դասաւանդութիւնները չսկսած։ 5—10

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՓԱՐԻԶ 1900

19

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.
ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ
ՌԻՇՕՆ-ԼԸ-ՑԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաններէն
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ եւ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Ղալաթիոյ Քարաքէօյ, Սիրքէ Ֆրանճէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պօստոյի գիտական կաճառէն Բրօֆ. ԿԱՑՕՆԻ
Համալսարանի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. ԷՆՕՔԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

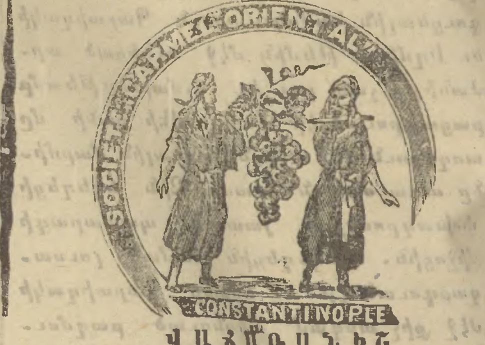

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ
25րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանը, իր 25 ամեակին առթիւ վերակազմուած նոր և լաւագոյն կարգադրութիւններով, կը բացուի Դշ. օր, Սեպ. 7ին (Ն. Տ.)։ Աւետարական ուսումներ մեծ տեղ կը բռնեն բարեփոխեալ Ծրագրին մէջ։ Վարժարանին Ուսմանց Ընթացքը 6 ամեայ է, 2 տարի Նախապատրաստական և 4 տարի ալ Վարժարանական կարգերու համար։ Ուսուցչական Մարմինը կը բաղկանայ հմուտ և փորձառու ուսուցիչներէ, որոնց 5ը գոլէճներու ընթացաւարտներ են և 1ը համալսարանական։ Առողջական տեսակէտով Վարժարանին դիրքը անզուգական է։ Իր յատուկ բժիշկը մօտէն կը հսկէ աշակերտներուն առողջական վիճակին վրայ։ Տնօրէնը և ուրիշ 4 գիշերօթիկ ուսուցիչներ, որոնք Վարժարանին շէնքին մէջ կը բնակին, մօտէն կը հսկեն աշակերտներուն վարք ու բարքին վրայ։ Վարժարանին տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը Սեպտ.ի սկիզբը վճարելի է, իսկ միւս կէսը՝ Ցունվ.ի վերջերը։

ԾԱՆՕԹ. — Կ. Պոլիսէ եկող հին և նոր աշակերտներ կրնան կէս գինով Հայտար-Փաշայէն երկաթուղիով Իզմիտ գալ, դիմելով մինչեւ Օգոստ. 18/31 Պայպըլ-Հաուս, Փրիգոր էֆ. Շահպազեանի։ Վարժարանին նոր Ցայտագիրը ստանալու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պայպըլ Հաուս, Կ. Պոլիս։ 7—12

ՏՕՔԹ. ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ
Վկայեալ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր, Եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիէննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի դարմաներ։ 50—13

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԹԱՆԳԱԼԹԻ
48րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆՍ վերստի՛ն կը բացուի 1/14 Սեպտ. 1904։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՍ ունի՛ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne, Réalschule) ծրագիրը՝ միջավայրիս պիտոյիցը յարմարցուած։

Լեզուներ. — Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Անգղիերէն։

Գիտութիւններ. — Ուսողական, Բնագիտական, Բնապատմական, Պատմական (կ'աւանդուին Գաղղ. և Գերմ. լեզուներով)։

Առեւտրական՝ Աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն, Թղթակցութիւն, (Գաղղ. Գերմ. Անգղ.)։

Ուսուցիչներ. — Ներքին և արտաքին՝ 20 ուսուցիչներ պիտի դասախօսեն։

ՎԱՐԻՉ
Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Ծ. Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
8—20

Ս. ՎԱՅՆՊԵՐԿ
ԿՐԱՄՕՖՕՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Թեքքէ թիւ 474

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Պոլիս, Էսկի Զապթիէ, Դօճամանօղլու խանի կից

Դիւրութիւն մը ընծայելու համար իր յաճախորդներուն, որոնց համակրութիւնը շահած է, Պոլիս Էսկի Զապթիէի մօտ մասնաճիւղ մը բացաւ, ուր կը ծախուին մասնաւոր [illegible] կողմէ լեցուած կրամոֆօնի գլաններ, մեքենաներ և ալաֆրանկա ու ալաթուրքա բլաքներ, նաեւ լուսանկարչական գործիներ, էմբէրիալ թուղթեր և ապակիներ ամէնէն լաւ տեսակէ, Լումիէր գործարանին ապակիները և զոյգ գիտակներ։ Մասնաճիւղը դիմող յաճախորդները շատ գոհ պիտի ըլլան ապրանքներուն գինէն և ընտիր տեսակէն։ 36—4

Լ՛ՈՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ
Մերքէզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլու տայիրէի խուսուսիյէլէրինտէ

ՀԱՅԱԹ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թահսիլաթը 25,000,000 »
Թէմին օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիառ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԵԱՆԿԸՆ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թահսիլաթը 12,000,000 »
Թէմին օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթաօլունանէօմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաւէէթ միւսաիտ շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ շիւպէսի տախի միւխթէլիֆ ասուլէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ Մէմալէքը Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթըրճը Օղլու Բասաժը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԷԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա այրըճա պիր Շիւպէսի օլտուղու կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր։ 32

ԱՆՈՆՔ ՈՐ
Կ'ՈՒԶԵՆ ԼԱՒ ՊԱՐՈՂ ՄԸ ԸԼԼԱԼ
ԴԻՄԵՆ՝ Խ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Կը դասախօսէ միւզիքով
Նիստ դիւրուսոյց մեթոտով
Կարճ ժամանակի միջոցով
Դիւրամատչելի պայմաններով
կ'այցելէ նաեւ անոնց տուները
Որոնք կ'ուզեն յատուկ պարի դասեր։

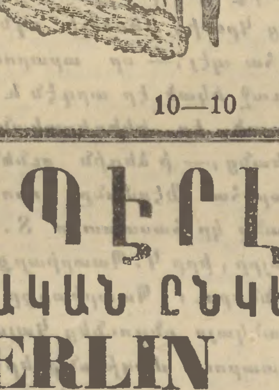

Կը գտնուի Դշ. օր 5-6 և Շբ. 10-11 Մեծ Շուկայի Գալաքճըլարի դուռը Ֆէտճի Սեպուհ աղայի խանութը։ Բերա, Դշ. օր երեկոյեան 11-12 (Ը. Թ.), Կալաթա Սէրայ, Խրիսթաքի խան (Սիթէ տը Բերա) սաւիրէ միւսիւ Աշըլ Տրաքանտաքիի սալօնը։

Ուսուցչին բացակայութեան՝ Ներկայացողներէ կը խնդրուի իրենց հասցէն ներփակեալ ներկայացնել։ 10—10

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԹԼԵՐԱՃԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՕԳԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—21

ԳՕՄԻՍԻՕՆԷՐ ՄԱՌՔԷՐ

Միշտ մօտէն և փորձով ալ տեսած ըլլալուս, թէ՛ գաւառները կամ այլուր, շատ մը վաճառականներ, ըրած գործերնէն միշտ վնա՛ս կ'ընեն, կամ շատ քիչ շահ ընելով բնաւ յառաջդիմութիւն չեն ունենար, լոկ՝ կեդրոնին մէջ վստահելի եւ ուղղամիտ մարդ մը չունենալունուն համար։ Ինչպէս շատ մը երիտասարդներ մէկ մէկ մասնագիտութեան կը նուիրուին, ես ալ ուխտեցի պահանջուած ուղղամիտ յանձնակատարն ըլլալ։

Գաւառէն Պոլիս եկայ և յանձնակատար-վաճառական մեծահամբաւ տան մը մէջ 5/6 տարի պաշտօնավարեցի, առ ի փորձառութիւն։

Այժմ, ներածելի և արտածելի ամէն տեսակ ապրանաց յանձնակատարութեամբ կ'զբաղիմ, և ինծի սկզբունք ընտրած եմ, ամէն վաճառականի վստահելի մարդն ըլլալ։

Ինծի հետ գործ ընողներէն ով որ, գործառնութեանց մէջ. ուղղամտութեան հակառակ ամենափոքրիկ ընթացք մը տեսնէ, իբր պատուոյ տուգանք՝ պարտաւոր պիտի ըլլամ հրապարակաւ խոստովանելու և 10 ոսկի հատուցանելու ազգային հիւանդանոցին։

Ինծի հետ գործ ընել փափաքողներուն յապահովութիւն Բանքերմանի կամ ի հարկին երաշխաւորի համար, պատրաստ եմ, հրապարակին վրայ բարձր անձնաւորութիւններ ցոյց տալ։

Փօսթի փուլը ներփակուած ամէն գործի նամակ պատասխանելի է։

2—3
Հասցէ
Գօմիսիօնէր Մառքէր
Կ. Պոլիս Մահմուտիյէ խան թիւ 31

ԱՓՕՍԹՕԼԻՔ ԻՆՍԹԻԹԻՒԹ
ԳՕՆԻԱ
(Ճեմարան Վարժարան)

Վարժարանս կ'աւանդէ մեր երկրին մէջ գտնուող Ամերիկեան միւս Գոլէճներուն յար և նման ծրագրով մը, օսմ. հայ., ֆրանս. և յուն. (Ցօյներու համար) լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական, բնապատմական, ուսողական, փիլիսոփայական եւն. գիտութիւններ. իսկ իբր արուեստ կ'ուսուցանէ կահագործութիւն, լուսանկարչութիւն, ջութակահարութիւն։ Ասկէ զատ պիտի շարունակէ նաեւ 3 տարուան ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ մը, ուր մասնաւոր խնամքով պիտի դասախօսուին գործնականապէս. Առեւտրական. Աշխարհ., Թուաբ., Տոմարակալութիւն, օրէնսգիտութիւն, վաճառականական և սեղանաւորական գործողութիւններ, պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական ամէն տեսակ գրութիւններ, օսմ., հայ., ֆրանս, լեզուներով եւն. եւն. և այս ճիւղին աշակերտները ստիպուած չպիտի ըլլան գոլէճական միւս դասերուն հետեւելու տարակոյս չի կայ թէ այս նորութիւնը որ կը պակսէր մեր մէջ, մեծ օգուտներ պիտի ընծայէ հասարակութեան։ Գիշերօթիկներու դպրոցական տարեթոշակն է 10 օսմ. ոսկի. Նոր Տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 11/24ին, աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել դպրոցին Տնօրէնութեան։ 10—4

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պանչէ Գափու, Պէն Պիր Չեշմէ դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գափու, Պէն-Պիր-Չէշմէին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
17

ԳՐԱԳԻՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վաճառատան մը կողմէ Ֆրանսերէնի և Անգլիերէնի տեղեակ գրագիր մը կ'ուզուի։ Դիմել Խմբագրատունս։ 8—5

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ց. ԳԱՑԵԼԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
VICTORIA DE BERLIN

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զորս Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ ճիշդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անջատ ժողովրդական ճիւղ մըն ալ ունի շաբաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԸ զաւակաց Ապագայի Ապահովագրութեան

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈԳԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ շաբաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆՔՈՎ և վճարելի միայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՊԷՉԼԷՃԵԱՆ

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ. ի Պոլիս. = ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝
ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԱՍ-ԳԱԼՖԱՑԵԱՆ
Պոլիս Դաքքրէզօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis

36